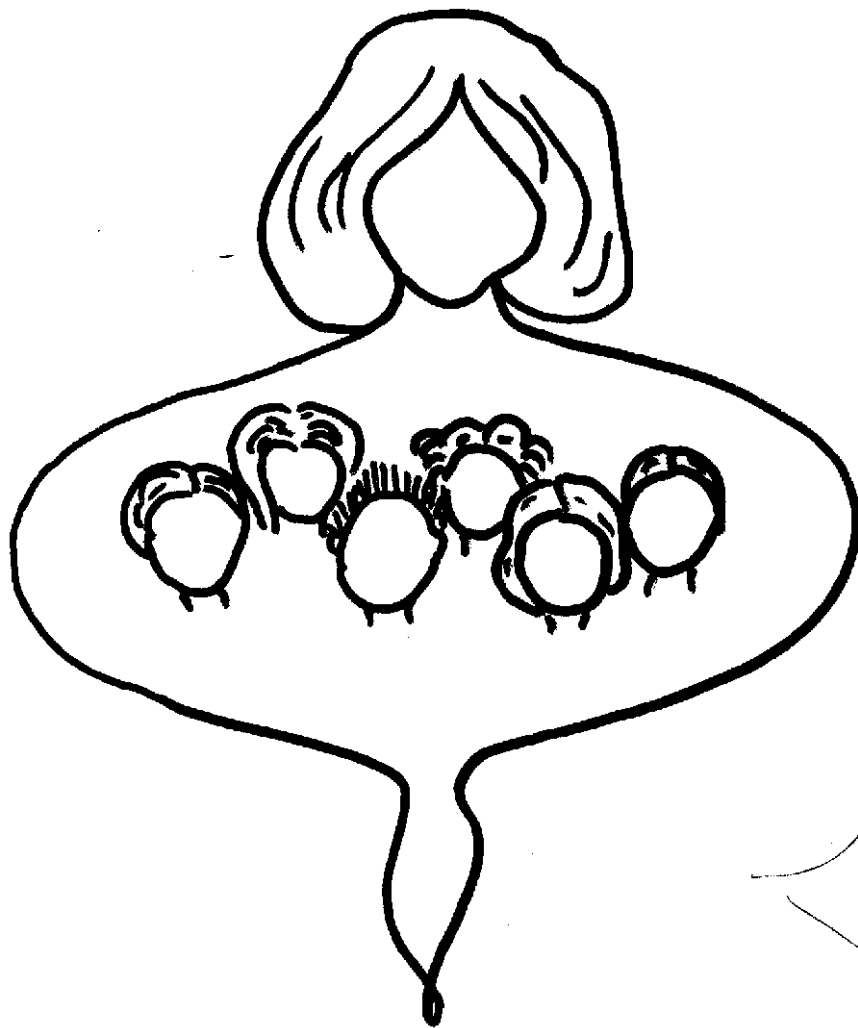

2025.

IGARI CSIPET ÓVODA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Érvényes: 2025 szeptember 1.

Legitimációs eljárás:

.....határozatszámom elfogadta: ..... nevelőtestület nevében névaláírás	Véleményét nyilvánította: ..... Szülői Szervezet nevében névaláírás
Jóváhagyta: Ph. .... fenntartó aláírása	
Készítette: Ph. .... intézményvezető	
Hatályos: 2025. szeptember 01-től	
A dokumentum jellege: Nyilvános Elérhető: faliújságon, vezetői irodában, a www.igar.hu honlapon	
Iktatószám:	

Tartalom

Bevezetés.....	4
Igari Csipet Óvoda	7
Gyermekkép, Óvodakép.....	8
Gyermekkép	8
Óvodakép	9
Az óvoda helyi nevelési programjának szerkezete rendszer ábrája	12
Az óvodai nevelés feladatai.....	13
Az óvodai nevelés célja.....	13
Az óvodai nevelés általános feladatai	13
A, Egészséges életmód alakítása	14
B, Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés.....	18
C, Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
Az óvodai élet megszervezésének elvei	25
Személyi feltételek	25
Tárgyi feltételek	28
Az óvodai élet megszervezése.....	35
Az óvoda kapcsolatai	40
1. Szülő- gyermek- pedagógus együtt működési formái.....	40
2. Az óvoda kapcsolatai intézményekkel	41
3. Az óvoda kapcsolatot tart az egyházak képviselőivel	43
4. A nemzetiségi kapcsolatok	43
5. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti kapcsolat	43
Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai	44
1. A játék.....	44
2. Verselés, mesélés	47
3. Ének, zene, népi játék, tánc	49
4. Rajzolás, festés mintázás, kézi munka	53
5. Mindennapos mozgás.....	56
6. A külső világ tevékeny megismerése	59
1. Környezet	60
2. Matematikai tapasztalatok:.....	61
7. Munka jellegű tevékenységet	63
8. Kommunikáció	64
9. Tanulás.....	69
A Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	73

Bevezetés

A pedagógiai program az Igar Csipet Óvoda pedagógiai munkájának szabályzata, szakmai alapdokumentuma. Elfogadása után a benne foglaltak kötelező érvényűek valamennyi pedagógusra, és minden pedagógiai munkát segítő alkalmazottra.

A pedagógiai program az intézmény által kidolgozott és elfogadott szabályzatok és dokumentációk hierarchiájának élén áll, jogszerűségi kritérium, hogy a többi intézményi dokumentummal koegzisztens legyen, és a fenntartó által kiadott Alapító okirattal megegyezzen Nkt 5§ (2) Az óvodai nevelés alapelveit az Óvodai nevelés országos alapprogramja határozza meg. Az óvodák az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készítik el helyi pedagógiai programjukat.

Az Nkt. 26. § (1) és a 69 § (1) bekezdése alapján az óvodában a nevelő-oktató munka pedagógiai program szerint folyik. A PP-t a nevelőtestület bevonásával az intézményvezető készíti el és a fenntartó hagyja jóvá.

Nkt 5.§ (1) bekezdése szerint a köznevelési intézményekben folyó pedagógiai munka szakaszai közül az első az óvodai nevelés szakasza, amely a gyermek hároméves korában kezdődik, és addig az időpontig tart, ameddig a gyermek a tankötelezettség teljesítését meg nem kezdi, Az

Nkt 8. § (1) * Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés oktatásra készíti fel.

Az Nkt 3.§ (6) szerint köznevelés kiemelt feladata az iskolát megelőző kisgyermekkorai fejlesztés, továbbá a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

A PP törvényi háttere:

- Magyarország Alaptörvénye
- többször módosított 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 363/2012. (XII. 17.), Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosítása 2025.április 22-ével
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/A_Sajatos_nevelési_igényű_gyermekek_ovodai_nevelésének_irányelve.docx 5
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/BTMN_szakmai_ajánlás.pdf

- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 149/1997. (IX.10.) kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

Az Igai Csipet Óvoda PP tartalmazza (20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet alapján):

- a) az óvoda helyi nevelési alapelveit, értékeit, célkitűzéseit,
- b) azokat a nevelési feladatokat, tevékenységeket, amelyek biztosítják a gyermek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztését, fejlődésének segítését,
- c) a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységet,
- d) a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
- e) a szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formáit,
- f) az egészségnevelési és környezeti nevelési elveket,
- g) a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedéseket,
- h) a nevelőtestület által szükségesnek tartott további elveket.

A kiemelt figyelmet, különleges bánásmódot igénylő, SNI, és BTM-es gyermekek óvodai nevelése esetén az óvoda pedagógiai programja a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenységet, a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot is tartalmazza, figyelemmel a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról szóló jogszabályban foglaltakra.

Az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kulcs szavai:

- hátránycsökkentés,
- esélyteremtés,
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek,
- előítélet mentesség,
- családi nevelés elsődlegessége, család fontossága,
- erkölcsi nevelés,
- értékorientált közösségi nevelés,
- a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés,
- a népi - népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi,
- népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az

esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés, annak megteremtése

- mesenézés helyett a meseolvasás fontosságának kiemelése,
- törekedni kell a gyermeki tehetségigérek bátorítására, támogatására
- funkcióteljesítés közben megteremtődnek a következő életszakaszba való átlépés feltételei,
- nevelőmunka középpontjában a gyermek áll, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény a gyermek,
- a környezettudatos magatartás megalapozása,
- annak elfogadása, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól stb.
- fenntarthatóság,
- szabad játék hangsúlyozása,

Az intézményünk számára a fenti fogalmak meghatározóak, feladatunk a megvalósításuk, kialakításuk.

Az óvodánkba járó gyermekek családjai számára is fontos, hogy a gyermekek biztonságban legyenek, szeressenek az intézménybe járni, és közben a lehető legnagyobb gondoskodásban, odafigyelésben részesüljenek.

Ennek érdekében a Pedagógiai Programunk irányt mutat valamennyi óvodapedagógusunknak és a pedagógiai munkát segítőknek. Fontos, hogy minden gyermek „egyenlő eséllyel részesüljön a nevelésben.”, szem előtt tartva „a gyermek mindenekfelett álló érdekeit”. Mindezt az intézményben dolgozók felkészültségével, széleskörű tapasztalatával, napra kész ismereteivel biztosítjuk.

Intézményünk nevelőközössége szélsőségektől mentes pedagógiai nézeteivel, helyes értékrendjével, alakítja ki óvodaképét, amelyben a nevelés minden résztvevője fontos és megbecsült!

Igari Csipet Óvoda

Alap adatok:

Igar Község Önkormányzat Képviselő-testülete, a települések alapfokú oktatási-nevelési feltételeinek megteremtése, biztosítása érdekében a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvényben, valamint a helyi önkormányzatok társulásáról és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvényben kapott felhatalmazás alapján, továbbá az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV törvény 8/A § és a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 21. § (2) bekezdésében meghatározottak alapján az alábbi intézményi alapító okiratot fogadja el:

Az intézmény neve:	Igari Csipet Óvoda
Székhelye:	7015 Igar, Fő utca 1.
Telefonszáma:	25-506-105/202 mellék
e-mail:	igaricsipetovoda@gmail.com
honlap:	www.igar.hu
Igazgató neve:	Tóth Ágota Krisztina
OM azonosítója:	202553
A költségvetési szerv irányító szervének megnevezése:	Igar Község Önkormányzat Képviselő-testülete
Székhelye:	7015 Igar, Fő utca 1.
A költségvetési szerv fenntartója:	Igar Község Önkormányzata
Székhelye:	7015 Igar, Fő utca 1.
Tagintézménye: -	
Költségvetési törzsszáma:	819004
A költségvetési szerv főtevékenysége:	851020 Óvodai nevelés
Óvodai csoportok száma:	1
Alapító okirat száma:	(1-1/2023)

Gyermekkép, Óvodakép

Gyermekkép

A gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény egyszerre.

Fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az intézményünkben a nevelés: gyermekközpontú, befogadó, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, biztosítjuk minden gyermek számára az ehhez szükséges feltételeket, az egyenlő hozzáférést.

A tényezők együttes hatásának következtében a gyermeknek sajátos, életkoronként (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

A személyiség szabad kibontakoztatásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó.

Az óvodáskor:

- szenzitív (érzékeny), fogékony időszak a különbözőségek elfogadásában,
- inkluzív, (befogadó):
- a játék elsődlegességét, az élmények feldolgozását támogató környezetben felnövő gyermek maga is befogadóvá, elfogadóvá, együttműködővé, segítőkesszé válik.
- a játék a fejlődés és a fejlesztés legjobb eszköze óvodáskorban.
- Tudatosan kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, ezzel elősegítjük a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.

Általános nevelési alapelveink

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Intézményünk a család nevelőpartnereként egészíti ki a családi nevelést. A szülő és az óvoda kapcsolata kölcsönösen elismert szabályokon nyugvó, a gyermek érdekében történik.
- A közösség és az egyén egymásra hatása minden gyermek fejlődése szempontjából meghatározó. A társas kapcsolatok rendszerében kialakul a másokért való tevékenykedés öröme, a migráns, etnikumhoz, más nemzetiséghez tartozó, sajátos nevelési igényű gyermekek különbözőségeinek elfogadása, tisztelete, formálódik közösségi érzék.
- A gyermek, mint egyén a közösség tagja. A gyermek és a felnőttek szeretetteljes, biztonságot nyújtó, gondoskodó légkörben történő együttélésével törekszünk a gyermek személyiségének teljes kibontakoztatására.
- A gyermeket gondoskodás és különleges védelem illeti meg. Óvodánkban minden gyermek kapja meg **változó testi, lelki, szellemi** állapotának és **szükségleteinek** megfelelő legoptimálisabb fejlesztéshez szükséges lehetőségeket, feltételeket, tekintettel a sajátos nevelési igényre is, az **egyenlő hozzáférés biztosításával**. A hozzánk járó gyermeket negatív megkülönböztetés nem érheti bármilyen jellegű (testi, értelmi, szociális...) hátránya miatt, illetve a szülei nemzeti, faji, etnikai, vallási hovatartozása okán.

- A pedagógusok, a pedagógiai munkát segítők és az óvoda valamennyi dolgozója példa és modellértékű, **befogadó, elfogadó, segítő attitűddel** rendelkező társ. A velük kapcsolatos pozitív, kedvező hatások, élmények közvetítik a gyermek számára a megfelelő viselkedéskultúrát, magatartásformákat, pozitív mintákat
- A gyermek érzelmi biztonságát segíti a jól megalapozott, következetes, ugyanakkor rugalmasan kezelt szokásrendszer, az **innovatív** pedagógiai törekvések, melyben érvényesülhet óvodapedagógusaink nézetei és módszertani szabadsága, melyben megkötések csak a gyermek érdekében lehetségesek.
- Óvodánkban a **környezettudatos magatartás** megalapozása, a külső világ tevékeny megismerése tapasztalati úton történik.
- **A játék** a gyermek számára személyiség fejlődésének nélkülözhetetlen színtere. A tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja. Az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szint elérése a kisgyermek belső érése, a családi - és óvodai nevelés folyamatának eredménye, melyet nem lehet siettetni. A gyermek egyéni fejlettsége a meghatározó, az óvodapedagógus a tanulási folyamat irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segíti a gyermek személyiségének kibontakozását.
- A beszéd és a nyelv általi kifejezés, a **nyelvi kommunikáció** az óvodai nevelésben minden tevékenységet átszö.
- Alapvető a megfelelő életvitel, az egészséges életmód iránti igény kialakítása. Rendszeres életritmus, megfelelő napirend, helyes szokásrendek, mozgásigény kielégítése.
- Nevelőközösségünket jellemzi a gyermekek iránti egyetemes szeretet „A feltétel nélküli elfogadás”.

Óvodakép

1. Óvodánk szakmailag önálló nevelési intézmény, a **családi** nevelés kiegészítője, fejleszti a gyermeket a harmadik életévétől az iskolába lépéséig. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek egyéni fejlődésének és nevelésének optimális feltételekkel. Az óvoda funkcióin (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő) keresztül, közvetetten segítjük az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését. Az intézményünk pedagógiai tevékenységrendszere és a folyamatosan bővülő tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását, ami elengedhetetlen a társadalomba való beilleszkedéshez.
2. Elsődleges célunk az óvodás korú gyermek **sokoldalú, harmonikus személyiségének fejlesztése** úgy, hogy az igényeket kielégítsük és ez által kiváló szolgáltatást, nyújtunk. A cél elérése érdekében figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, az igényeket és az eltérő fejlődési ütemet. A feladatok megfogalmazásánál mindig szem előtt tartjuk a tapasztalatokat.
3. A világban jól eligazodó, nyitott, az eredményeknek örülni tudó, saját problémáira

megoldást kereső és találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, a másság elfogadására képes, derűs, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése. Óvodánk nevelőközösségének fontos, hogy a hozzánk járó gyermekek **érzelmi biztonságban** töltsék óvodás napjaikat, melyben hangsúlyos helyet foglal el az alapképességek és kulcskompetenciák fejlesztése, amelyek révén képessé válhatnak az egész élethosszig tartó tanulásra. Szeretnénk, ha a hozzánk járó gyermekek szeretetteljes, biztonságos, érzelmekben gazdag, boldog környezetben nőnének fel, és életükben az óvodáskor olyan időszak lenne, amire jó visszaemlékezni. Nevelőközösségünk alapelve a gyermek személyiségének tisztelete, elfogadása, szeretete és megbecsülése. Legfőbb célunk a nyugodt érzelmi biztonságot nyújtó, sok szép élményt adó, folyamatos szabad játékot és aktív tevékenységet biztosító óvodai élet megszervezése.

Elengedhetetlen:

- Elemi szükségleteik kielégítése.
- Tolerancia, empátia, őszinteség.
- Személyiségjogok érvényesítése.
- Érzelmi biztonság megteremtése.
- Magas színvonal és az ehhez szükséges erőforrások.
- A feltétel nélküli elfogadás.
- Az óvoda minden területén a folyamatos fejlődés.

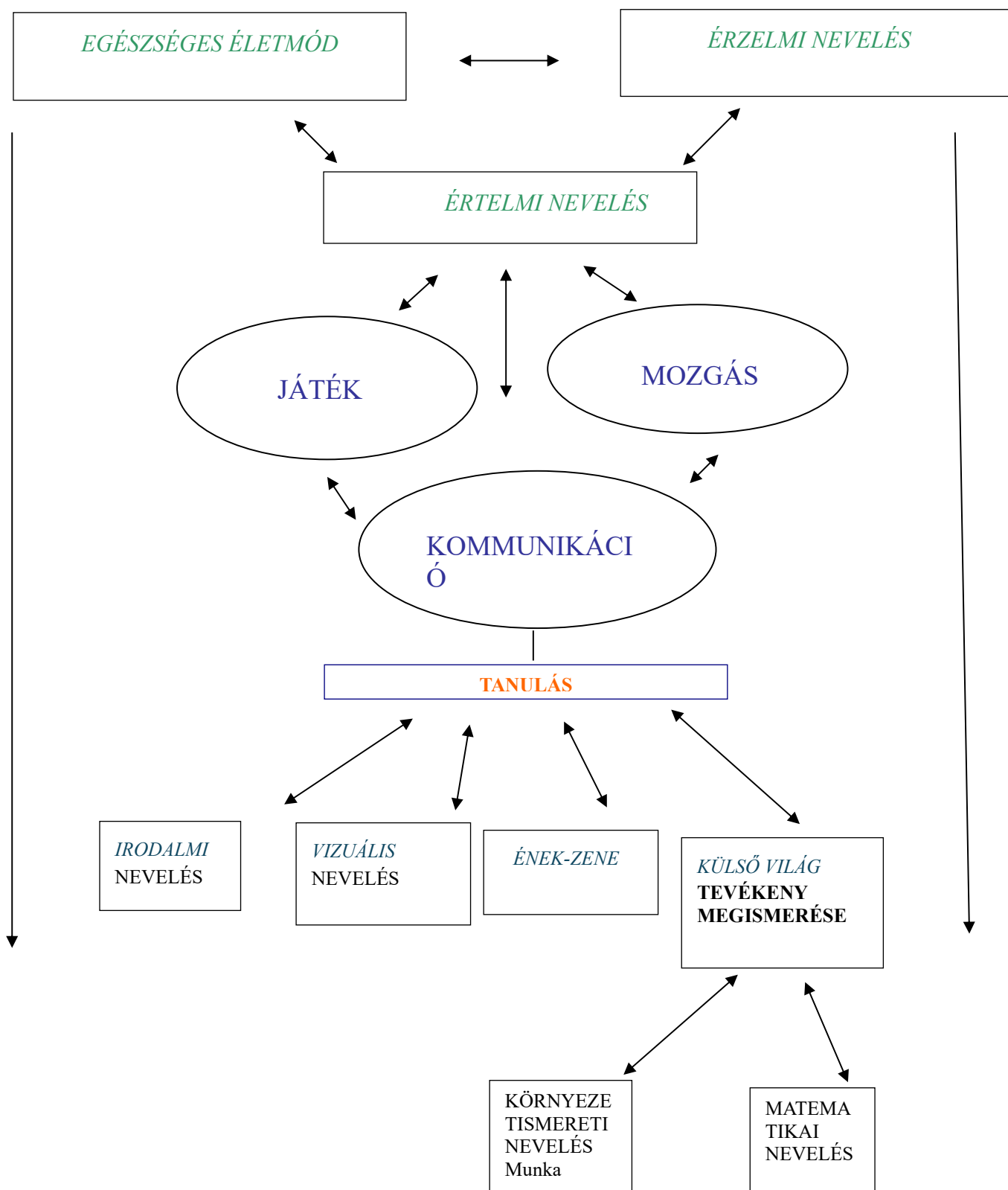
4. Alapelveink

- Feltétel nélküli elfogadás és bizalom.
- A gyermeki személyiségjogok érvényesítése, érzelmi biztonságuk megteremtése, egyéni fejlődésükről gondoskodás.
- A gyermekek tisztelete, érdekük mindenek elé helyezve.
- A gyermekek elemi szükségleteinek kielégítése.
- Az óvónő személyisége legyen a nevelőmunka sikerességének kulcsa, ezek: az igényessége, az életvitele, a szaktudása, állandó megnyilvánulásai, a kulturáltsága, a toleranciája, az empátiás készsége, az élethosszig tartó tanulás.
- A családdal való együttműködés, kapcsolattartás.
- gyermeki jog
- a játék, mint elemi pszichikus szükséglet
- közösségért való tevékenykedés
- a valódi tudás
- komplex óvodai nevelés
- tapasztalati út
- személyes kapcsolat
- különbözőség elfogadásának elve
- a nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó és a migráns gyermekek inkluzív nevelése.

- az óvónői modell fontosságának elve
  - helyi adottságokból adódó nevelési elvek, eltérések
5. Az óvoda gondoskodik:
- a gyermeki szükségletek kielégítéséről,
  - az **érzelmi biztonságot nyújtó**, derűs, szeretetteljes légkör megteremtéséről
  - a testi, a szociális és értelmi képességek egyéni és életkorspecifikus alakításáról,
  - a gyermeki közösségben végezhető sokszínű- az életkornak és fejlettségnek megfelelő-tevékenységről, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékokról
  - az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó műveltség tartalmakról, emberi értékek közvetítéséről,
  - a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlettségéhez szükséges személyi, tárgyi környezetről.
6. Lehetőséget biztosítunk a **felekezeti**, illetve az **egyházi** óvodai nevelésben szükséges hit megélést a nevelési tanulási folyamatokban.
7. **Nemzetiséghez tartozó** gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, a nemzeti identitás erősítését, a nemzetiségi hagyományok átörökítését, a nemzetiségi gyermekek nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
8. A **hazájukat elhagyni** kényszerülő családok gyermekeinek szükség szerint biztosítjuk a óvodai ellátásban az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálást.

Mindezt a Kompetencia alapú programcsomag ajánlásaival összhangban jelenik meg programunkban.

Az óvoda helyi nevelési programjának szerkezete rendszer ábrája

Az óvodai nevelés feladatai

Az óvodai nevelés célja

A világban jól eligazodó, nyitott, az eredményeknek örülni tudó, saját problémáira megoldást kereső és találó, jó kapcsolatteremtő képességgel rendelkező, a másság elfogadására képes, derűs, kiegyensúlyozott gyermekek nevelése.

Óvodánk nevelőközösségének fontos, hogy a hozzánk járó gyermekek érzelmi biztonságban töltsék óvodás napjaikat, melyben hangsúlyos helyet foglal el az alapképességek és kulcskompetenciák fejlesztése, amelyek révén képessé válhatnak az egész életen át-tartó tanulásra.

Szeretnénk, ha a hozzánk járó gyermekek szeretetteljes, biztonságos, érzelmekben gazdag, boldog környezetben nőnének fel, és életükben az óvodáskor olyan időszak lenne, amire jó visszaemlékezni. Nevelőközösségünk alapelve a gyermek személyiségének tisztelete, elfogadása, szeretete és megbecsülése. Legfőbb célunk a nyugodt érzelmi biztonságot nyújtó, sok szép élményt adó, folyamatos szabad játékot és aktív tevékenységet biztosító óvodai élet megszervezése.

A gyermek részesüljön életkorának, egyéni képességeinek megfelelő nevelésben, fejlesztésben. Legyen érzelmileg gazdag, a településéhez kötődő, a világra nyitott, érdeklődő személyiség.

Mindenhez társuljon a kulturált viselkedésmód és kommunikatív képesség. A családi nevelést kiegészítve, velünk együttműködve szeretnénk nevelni a gyermekeket, hogy derűs, nyugodt, tevékeny életet élhessenek.

Az óvodai nevelés általános feladatai

A helyi programunk a nevelési célok megvalósításával a helyi szükségleteket, kívánalmakat szolgálja. Az óvodánkban azt szeretnénk megvalósítani, hogy a gyermekeken keresztül a szülők is jól érezzék magukat a mindennapokban. Közösén egymást kiegészítve neveljük a gyermekeket. Törekszünk a szeretetteljes, nyugodt hangulat kialakítására, a biztonságot nyújtó környezet meglétére. Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni személyiség fejlődésének ütemét, életkori sajátosságait. Az óvodánkban biztosítjuk és gondoskodunk a gyermekek testi, lelki, értelmi és szociális fejlesztéséről, életkori sajátosságainak megfelelő tevékenységek szervezésével, mind ezt a játékon keresztül.

Felvállaljuk a sajátos nevelési igényű. *(enyhe fokú látás és hallás sérült, enyhén mozgáskorlátozott, részképesség, figyelem, tanulási, viselkedési zavaros gyermek.)* gyermekek integrált nevelését, utazó gyógyipedagógus, logopédus segítségével.

Az etnikai kisebbségbe tartozók óvodai nevelése keretében biztosítjuk a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését.

A, Egészséges életmód alakítása

Helye a nevelés folyamatában

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel igényeinek alakítása a 3- 7 éveseknél kiemelt jelentőségű. Segíti az óvodás gyermek szükségleteinek kielégítését, elősegíti növekedését, fejlődését. Hozzájárul egészségének megőrzéséhez, jó közérzetéhez, egészséges életmódjának kialakításához és megteremti a nevelési hatások érvényesülésének feltételeit.

Cél:

Testi, lelki elégedettség és harmónia biztosítása az óvodai élet során. Az egészséges életmód iránti igény megalapozása az óvodai életet követő életszakaszokra.

Feladat:

- A gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése.
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése.
- A harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésnek elősegítése.
- A gyermek testi képességei fejlődésének segítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítettségi-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.
- Az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz.
- A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges és biztonságos környezet megteremtése.
- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- A megfelelő szakemberek bevonásával, - a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve- speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki és értelmi nevelési feladatok ellátása.

Az óvodába való beiratkozáskor a szülőket anamnézis lap kitöltésére kérjük, ennek segítségével próbáljuk megismerni a gyermekeket. Nyugodt, derűs légkör megteremtésével, fokozatos közeledéssel igyekszünk kialakítani a gyermek-felnőtt kapcsolatot. A gyermekek egyéni fejlettségét figyelembe véve, valamint a fokozatosság betartásával törekszünk az egészséges életmód szokásrendszerének elsajátítására. Az életvezetési készségeken alapuló neveléssel hozzájárulunk, a gyermekek azon ismereteinek, készségeinek, képességeinek megszervezéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

Egészséges környezet biztosítása

Az óvodai élet színtereit úgy alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfeleljen a testméreteiknek, biztosítsa az egészségük megóvását, játékgényüknek megfeleljen.

Az elmúlt időszakban végzett felújításoknál törekedtünk a nyugtató színek használatára és ehhez illő bútorzat és drapéria cseréjére.

Az óvodák udvarai füvesítettek, nagy fák biztosítják az árnyékolást. Sajnos a játékok korszerűsítésre várnak. Különböző sportszerekkel biztosítjuk a gyermekeknek a különböző mozgásos és ügyességi játékok, ismeretek elmélyítését.

Táplálkozás

A növekedés és fejlődés alapvető feltétele. A gyermekek az óvodában napi háromszori étkezéssel, kellő összetételben a napi tápanyagszükségletük 65-70%-át kapják meg. Saját konyhánk nincs a beszállított ételekről folyamatosan, értesítjük a szülőket a heti étrend kifüggesztésével azért, hogy az otthoni étkezéseket ezzel is segítsük.

Az óvodában is ehhez az étrendhez igazodva választjuk meg a tízórait és az uzsonnát. A lehetőségeinkhez mérten, az évszaktól függetlenül biztosítjuk a megfelelő vitaminokat tartalmazó élelmiszereket. Az étrendet gyümölcs és zöldség napokkal egészítjük ki. Hagyományaink, közé tartozik, az ünnepi ételek elkészítése, pl.: mézeskalács, must, farsangi fánk stb.

Az étkezéshez szükséges feltételeket a gyermekekkel együtt biztosítjuk, különös figyelmet fordítva a kulturált étkezési szokások kialakítására. Mind ezt folyamatos példamutatással kísérjük.

A **diabéteszes** gyermek stabil egészségi állapotának megőrzését segítő feladatok:

A helyes életmód segítése:

- A kezelés sikerének kulcsa a megfelelő, segítő családi háttér, valamint a gyermek, a család és a kezelőorvos szoros és hatékony együttműködése.
- A családnak és életkorától függően a gyermeknek is naprakész ismeretekkel kell rendelkeznie.

• A cukorbetegség nem indokolja a sport abbahagyását, pontosan ellenkezőleg, a rendszeres mozgás a megfelelő kezelés szerves része. A mozgás csökkenti a szervezet inzulinigényét.
Étrendi kezelés:

- Kerülni kell a bélcsatornából gyorsan felszívódó, a vércukorszintet hirtelen emelő egyszerű szénhidrátokat (pl. csokoládé, cukorkák, cukortartalmú üdítőitalok stb.) fogyasztását.
- Törekedni kell a napjában többszöri zöldség és gyümölcs fogyasztására. A teljes kiőrlésű gabonák fogyasztásának preferálása a fehér lisztből készületekkel szemben. Elengedhetetlen a megfelelő folyadékbevitel is.

Inzulinterápia:

- Az 1-es típusú cukorbetegség esetén elengedhetetlen az inzulinterápia, mert ebben az esetben a gyermek hasnyálmirigye nem termel inzulint, így azt külső forrásból kell bevinni injekció formájában.

- Inzulinterápiát csak az arra elméleti és gyakorlati képzésen részt vett, végzettséggel rendelkező óvodai dolgozó, az óvoda SZMSZ-ében meghatározott szabályok szerint végezhet. Az egészséges életmód kialakítása a 3-7 éves gyermekeknél kiemelt jelentőségű.

Testápolás

Az óvodánkban a gyermekek tisztaságigényének kialakítása fontos.

Az óvónő maga is részt vesz az ápolási szokások kialakításában szükség szerint, közben bensőséges kapcsolat alakul ki az óvónő és a gyermekek között, ami eleinte a kapcsolatfelvételt szolgálja, majd később a tevékenység megtanulását segíti. Ugyan ilyen kapcsolat alakul ki a nagyobb és a kisebb gyermekek között.

Alkalmazkodunk a gyermekek egyéni igényeihez, az otthonról hozott szokásaikhoz, egyes esetekben kiegészítjük, korrigáljuk azokat.

A gyermekek saját fejlődési tempójukban jutnak el a testápolási teendők / Wc használat, kézmosás, mosakodás, fogmosás, fésülködés, orrtörölés / önálló állításáig.

Öltözködés

Az öltözködés védekezés az időjárás változásai ellen, de egyúttal fejleszti a gyermekek ízlését, önállóságát.

A gyermekek ruházata mindig legyen célszerű, önállóságukat segítse elő. A szülők számára is fontos a gyermekek egészsége, ezért szem előtt tartjuk az időjárásnak megfelelő réteges öltözködést.

Váltóruha biztosítására és a folyamatos pótlására kérjük a szülőket, hogy a gyermekek mindig kényelmesen jól érezzék magukat.

Pihenés, alvás

Az óvodáskorú gyermek fejlődéséhez elengedetlenül szükséges a megfelelő pihenés. A reggel korán érkező gyermekek számára lehetőséget biztosítunk nyugodt körülmények közötti pihenésre, ha igénylik.

A délutáni pihenés előtt mindig mesélünk. Az alváshoz szükséges nyugodt légkört, folyamatos légcserét megteremtjük, a nyugtalankodó zaklatott gyermekeket megnyugtadjuk. A gyermekek alvási szokásait tiszteletben tartjuk. A gyermekeket folyamatosan ébresztjük.

Edzés, mozgás

Az edzés fontos az egészség megőrzéséhez. A szabad levegőn való tartózkodás növeli az ellenálló képességet a lehető legtöbb időt, töltünk a szabadban minden évszakban. Légfürdözést jelent a szabadban végzett torna, a játék, a séta, az alvás. Szeles esős időben az óvoda fedett teraszán levegőzünk. A nyári időszakban nincs lehetőségünk fürdőzésre az óvoda területén.

A téli időszakban viszont lehetőségünk van szánkózásra.

Fontosnak tartjuk a higiénés szabályok betartását / szellőztetés, fertőtlenítés, környezet tisztántartása /

Mozgás: (lásd. önálló fejezet.)

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A kialakított napirendet, életritmust elfogadja, benne otthonosan mozog.
- A testápolás körében kialakított szokásokat önállóan, felszólítás nélkül végzi.
- Személyi tisztasága, a gondos mosakodás, fésülködés, fogmosás belső igényévé vált. Önálló elvégzése készség szintjén áll.
- Kialakult esztétikus, kulturált étkezés iránti igénye. Folyadékot biztonsággal tölt, az evőeszközöket megfelelően használja.
- Ügyel az esztétikus terítésre, higiénikus étkezésre. Étkezés közben halkan beszélget, helyes, természetes testtartással ül.
- Tudja, hogy mit jelent az egészséges táplálkozás, hallott a vitaminok fontosságáról.
- Helyesen, megfelelő sorrendben öltözködik, vetkőzik, ruháját rendben a helyére teszi.
- Változatos időjárási viszonyok mellett is kitartóan képes a szabadban való mozgásra, sétára.
- Életkorának és egyéni képességeinek megfelelően fejlődnek kondicionális képességei, fejlődik mozgáskoordinációja. Mozgása egyéni fejlettségéhez igazodva harmonikus, összerendezett.
- Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- Igényli a mindennapos mozgást.
- Szükségletének megfelelően önállóan, helyesen használja a zsebkendőt, a WC-t, az egészségügyi szabályok betartásával.
- Megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés, figyel küllemére, a környezetében igyekszik rendet tenni. A bútorokkal, eszközökkel óvatosan bánt, vigyáz rájuk.
- Ismeri és betartja a balesetvédelemmel kapcsolatos szabályokat. Pl.: áram, tűz stb.
- Magatartása környezet tudatos. Tisztában van a környezetvédelem fontosságával.
- A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott, érdeklődésével készen áll az iskolai életmód megkezdésére

Feladataink SNI-s gyermekek nevelésében:

Differenciált fejlesztés:

- A sajátos nevelési igényű gyermek, ugyanúgy, mint társai, a napirend során mindig csak annyi segítséget kapjon, amennyi feltétlenül szükséges, hogy később önállóan tudjon cselekedni. A feladatok elvégzéséhez a számukra elegendő idő biztosítása, nagy türelemmel, pozitív példaadással, dicsérettel, biztatással.
- A HH, HHH-s gyermek életkörülményeiből, előzetes tapasztalatainak hiányából adódó hátrányait különös odafigyeléssel, példaadással, több gyakorlási és megismerési lehetőség biztosításával igyekszünk korrigálni. A pozitív megerősítések segítenek a gyermek pozitív énképének kialakulásában.

Kapcsolat más nevelési területekkel:

- Kommunikációval, mert a tevékenykedés során fejlődik a gyermekek kommunikációs képessége.
- Az anyanyelvi neveléssel, a gyermeki tevékenységek verbális megfogalmazása által
- A környezeti neveléssel, mely útmutatást ad a gyermekeknek a környezetükben való tájékozódáshoz.
- Mozgás által, mely a testi képességek fejlődését segíti elő, különösen a szenzomotoros koordináció kialakulását

B, Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Helye a nevelés folyamatában

Az óvoda családias, bizalmat közvetítő, szeretetteljes légköre ösztönöz, és hatással van a gyermek érzelmi kötődésének alakulására.

Az óvodás korú gyermek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségen belül az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermeket az óvodában érzelmi biztonság, otthonosság, derűs szeretet teli légkör vegye körül. Az "én" fejlődésben ez az életkor kiemelt jelentőségű. A szervezett és spontán pedagógiai hatások juttatják el a gyermeket a társakkal való együttléttől az együttműködésig.

A csoport hatásának fontos szerepe van a szocializációs tanulásban: Gazdag lehetőséget biztosít a sokszínű tevékenységekhez, társas együttműködésre, szerepvállalásra, élményszerzésre, egymáshoz való alkalmazkodásra. Fokozódik a gyermek aktivitása, önállósága, önkifejező, önértékesítő, az együttműködés érdekében kölcsönös engedékenysége.

Cél:

A gyermek személyiségének fejlesztése során olyan elfogadó, toleráns alkalmazkodó egyénné válnon, hogy a társadalom befogadja és elfogadja. Az érzelmi biztonság megteremtése, a szocializáció segítése a pozitív érzelmi kapcsolatokhoz.

Feladat:

- Pozitív érzelmi hatások közvetítése a gyermek felé, már az óvodába lépés pillanatától: óvodapedagógusok, dajkák személyiségével (empátiás készség, az elfogadás készsége, az egyedi, különböző értékek elfogadása), valamint a nyugodt, meleg, befogadó, családias légkör megteremtésével a gyermek biztonságérzetének és pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a beszoktatástól az óvodáskor végéig. Az óvodapedagógus gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolatában pozitív attitűd dominanciájának megjelenése.
- Az óvodás gyermek nevelése annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól.
- Az együttélés, egymás mellett élés során a gyermek szociális érzékenységének, önértékelésének fejlesztése, teret adva önkifejező törekvéseinek. Igény kialakítása a

gyermekben kérés nélkül is egymás segítésére, a közösség tagjaival való együttérzésre. Megfelel identitás kialakulásának, empátiás készség fejlődésének segítése.

- Inger gazdag, tevékenykedtető élettér kialakítása, a fejlesztés sajátosságaihoz alkalmazkodva
- Lehetőség teremtése a gyermek természetes társas szükségleteinek kielégítésére. Az érzelmekre épülő kapcsolatok erősítése gyermek-gyermek, gyermek felnőtt között.
- Konfliktushelyzet megoldásában, érzelmi megnyilvánulásaiban a közösség által elfogadott normák dominanciájára való ösztönzés (önfegyelem, különbözőségek elfogadása, tisztelete, tolerancia, öröm, bánat, elutasítás, düh).
- A szocializáció szempontjából különös jelentőségű közös élményeken alapuló tevékenységek folyamatos biztosítása a gyermek számára.
- Az erkölcsi tulajdonságok, a szociális aktivitás fejlődésének elősegítése, a csoportra jellemző szokás és normarendszer megalapozása, természetes szituációkban történő kialakítása és elsajátíttatása a gyermekkel. Az együttélés alapvető normáinak megalapozása az udvariassági formák betartatásával, gyakoroltatásával úgy, mint: köszönés, megszólítás, mások iránti tisztelet, megbecsülés.
- A gyermek nyitottságára építve a természeti és az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre való rácsodálkozás képességének kialakítása, annak tiszteletére és nevelés. Az életkori sajátosságoknak megfelelő személyes megtapasztalás útján lehetőség biztosítása a szűkebb és tágabb környezet megismerésére, mely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek a hazaszeretet, a szülőföldre és a családra való kötődés alapja.
- Az óvodapedagógus és az óvoda más dolgozói kommunikációjának, bánásmódjának, egymással való viselkedésmódjának modellként való megjelenése.
- Együttműködés a kiemelt figyelmet igénylő gyermek esetében speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel. A gyermek természetes megnyilvánulásaira való reagálás és pozitív viszonyulás a jó megerősítése. A reális elbírálás megtanítja a gyermeket elvonatkoztatni, ezáltal megtanulja a jó és rossz közötti különbséget.

A felmerülő problémák megoldására nagy hangsúly fektetünk, mert a konfliktus az élet része, amit lehetőségünk szerint megoldunk. Szembe kerülhet egymással óvodapedagógus- gyermek, gyermek-dajka, gyermek-gyermek és felnőtt-felnőtt.

Minden konfliktus kezelés során a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- Tájékozódás.
- Tények és érzelmek értékelése, pozitív odafordulás.
- Lehetőséget gyűjtése, kezelése.
- Mérlegelés a lehetőségek között.
- A kiválasztott végrehajtási mód meghatározása.
- A megoldás sikerének értékelése.
- Sikertelenség esetén kezdjük, előről.

Szocializáció (beszoktatás-befogadás)

A család és az óvónők együttműködése kezdet a gyermekek jó közérzetének kialakításának érdekében. Törekszünk arra, hogy az első benyomás pozitív legyen. Körültekintéssel, türelemmel közeledünk a gyermekekhez és a szülőkhöz.

Az első találkozás, ismerkedés a gyermekekkel a családlátogatások alkalmával történik, még az óvodába járás előtt. Megismerkedünk a gyermekekkel, a szülőkkel. Beszélgetünk a gyermekkel a családban betöltött helyéről, érzelmi kapcsolataitól. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy belátogassanak az intézménybe, ismerkedhessenek az óvónőkkel, az óvoda dolgozóival, az óvoda gyermekekkel, a környezettel.

A beszoktatás folyamatosan és fokozatosan történik a szülők közreműködésével. A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeit magukkal hozhatják.

A beszoktatás minden korosztályra vonatkozik, mert előfordulhat az is, hogy valaki nevelési év közben jön az intézménybe. Ilyen esetekben a régi óvodásokat felkészítjük az új gyermek vagy gyermekek fogadására.

Az egyéni szükségletekhez alkalmazkodnak a tevékenységek. Választási lehetőségeket biztosítunk a napi tevékenységek során.

Az óvodán kívüli élmények feldolgozására alkalmat adunk a gyermekeknek.

Ismeretek bővítésére spontán és céllal szervezett tevékenységeket szervezünk.

Hagyományok ápolása, pl.: születés- és névnapok jelzik azt, hogy számítunk egymásnak, együtt örülünk, ünnepeljünk, jeles napjainkat.

A közös tervezgetés készülődés, örömet okoz, az örömszerzés távlatot jelent a gyermekek számára. Ünnepei, érzelmi gazdagságot nyújt a gyermekek számára. Fontosnak tartjuk, hogy is részt vegyenek a szervezésben az ünnepek előtt. Ezek a gyermekek ünnepei, a természet és hagyománnyal összefüggő ünnepek, társadalmi ünnepet.

A közösségi együttlét fokozásául, minden ünnepi alkalomra feldíszítjük az egész intézményt, ez is fejleszti a gyermekek érzelmvilágának gazdagságát.

Bizalomra épülő kapcsolatot alakítunk ki a szülőkkel, az együttneveléssel.

Mindig szem előtt, hogy a gyermekek jól érezzék magukat, stabil nyugodt helyen legyenek, mindenkit tartson számon, becsüljön meg. Legyenek tekintettel társaikra, fogadják el a másságot.

Segítjük a kapcsolatok kialakulását, a baráti viszonyok pozitív hatásait erősítjük.

A gyermekek magatartásának alakulása szempontjából modell értékű az óvodapedagógus és az óvoda dolgozóinak kommunikációja, a bánásmódja és viselkedése. Ezt mindig szem előtt tartva tevékenykedünk a gyermekek között.

A nehezen szocializálható, lassan fejlődő, alacsony fejlettségi szinten álló, érzékszervi, értelmi vagy mozgássérült, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, az elhanyagolt, valamint a kiemelkedő képességű gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szakember közreműködésével. A speciális fejlesztéseket a Kistérségi Szakszolgálat gyógypedagógusai, logopédusai, a Szociális Háló pszichológusának együttműködésével látjuk el.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Kötődik az óvodához, gyermektársaihoz, az őt körülvevő felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban és tettekben is kifejezik.
- Igényli a csoportban kialakult szokás és normarendszer alkalmazását.
- Az udvariassági formák betartásával kommunikál.
- Érdeklődik a felnőttek és társai iránt, türelmesen meghallgatja őket.
- Képes kezdeményezni, saját és társai feladatait elfogadni.
- Szívesen tevékenykedik társaiért.
- Kompromisszumra, kooperációra képes.
- Erkölcsi és közösségi magatartása életkorának megfelelő.
- Elfogadja a különbözőséget.
- Szeretettel fogadja a csoportba érkező új gyermekeket vagy vendégeket.
- A konfliktus helyzeteket felnőtt beavatkozása nélkül, megfelelő módon képes megoldani.
- Kialakult én-tudata, reális önértékelése, a szabad, önálló tevékenységek utáni vágya.

Differenciált fejlesztés

- Kooperatív technikák alkalmazása a mindennapokban- együttműködésre való képesség fejlesztésében, egymás elfogadásában való jártasság kialakításában hatékony módszer
- A HH, HHH-s gyermekek hátrányainak csökkentése érdekében fontos: a közös rendezvények, a közösségi alkalmak, melyek segítenek abban, hogy a helyes viselkedésformákat elsajátíthassák, érzelmi életük gazdagodjék, közösségben elfoglalt helyük megerősödhessen.

C, Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodáskorú gyermek személyiség fejlődése, viselkedésének alakulása, értelmi fejlődése éppen, hogy elkezdődött. Abban az időszakban, amit az óvodában tölt a gyermek, – ez akár lehet 3-4 év is- rengeteg érzelmi és értelmi hatás éri, ami nagyon meghatározó lesz a növekedése során.

Az értelmi képességek kibontakoztatása, az önálló, az alkotó, az aktív gondolkodás alapjainak lerakása nagyon fontos helyet foglal el az óvodai nevelésben. A fejlődés erre a szakaszára jellemző, rendeződnek a kognitív folyamatok, amelyek lehetővé teszik a viselkedési szokások elsajátítását, mindez a gyermek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

A programunk lényeges része a beszéd, az anyanyelvi és a kommunikáció fejlesztése. Csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap kultúrtechnikák

elsajátítására. A kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik. Az egyéni fejlődés biztosításához elengedhetetlen az óvodapedagógus személyes példamutatása (odafigyelés, meghallgatás, beszélgetés), ösztönzése a gyermekek közötti kommunikációs eszközök használatára (gesztusok, arckifejezések, testtartások).

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítható. Az anyanyelvi fejlesztés és a kommunikáció különböző formáinak alakítása a beszélő környezettel, a helyes minta és szabálykövetéssel- a javítgatás elkerülésével- a nevelőtevékenység egészében jelen van. A folyamatos beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése, egymás meghallgatása, kérdezés és válaszokra való igény, és ezek gyakorlásának kialakítása nélkülözhetetlen.

Cél:

A gyermek olyan ismeretek, jártasságokat, készségeket sajátítson el, értelmi képességei úgy fejlődjenek, hogy az élet egyre változó helyzeteiben jelentkező feladatokat meg tudja oldani. Tudjon eligazodni a világban. Ehhez szükség van a beszédkedv felkeltésére és fenntartására, a beszédhallás és szövegértés fejlesztésére, a kognitív képességek fejlesztésére, spontán szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezésére, célirányos bővítésére.

Feladat:

- A valóság tevékeny megismertetése. Összefüggések feltárása.
- Képességes harmonikus fejlődésének biztosítása.
- A megismerő tevékenységek fejlesztése.
- A gyermek szókincs bővítése.
- A kommunikációs eszközár kiszélesítésére.
- A nyelvileg hátrányos helyzetű, illetve a nyelvileg kiemelkedő gyermekek differenciált fejlesztése
- Nyelvtanilag helyes, jól érthető, tiszta beszéddel mintaadás.
- Migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén.
- Szakmai kapcsolattartás a logopédussal, fejlesztőpedagógussal.

Az óvodai nevelés során nem részekre osztva, hanem egységes egészben fejlesztjük a gyermekek képességeit.

A gyermekek érdeklődésének, eltérő tapasztalatainak megfelelően változatos tevékenységeket szervezünk.

Az utánzásra épülő tanulással együtt, a felfedezéseket, próbálkozásokat, az élethelyzetekben történő felismeréseket, a pszichikus funkciók intenzív fejlesztését tartjuk fontosnak. Ezeket a komplexitással értjük el a leghatékonyabban.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Az érzékelő funkciók épek, a belső érzékelés megfelelő.
- A szerzet tapasztalatokra épülve megérti a környezet eseményeinek jelentését.
- Kialakul a tér- és időérzéke.
- A gyermek önkéntelen figyelme a szándékos és tartós figyelem felé halad, megfelelő érzelmi motiváltsággal kellő ideig tart.

- Sokoldalú tevékenység során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképességük.
- Képesek gondolati, megértésen alapuló emlékezetre, tudatos emlékezetbe vésésre.
- Különbséget tesz a valóság és a képzelet világa között.
- Meglátják a különbségeket, képesek általánosítani és elvonatkoztatni.
- Ok- okozati összefüggéseket felismernek.
- Tapasztalataik, ismereteik által problémamegoldó képességük alakul, egyénre szabottan.
- A gyermek szívesen, összefüggően beszél, elbeszélése folyamatos, aktívan használja kibővült szókincsét.
- Türelemmel meghallgatja társait, és az óvodapedagógus beszédét, kérdéseit, válaszait ahhoz igazítja.
- Grammatikailag helyesen, érthetően, megfelelő hangsúllyal beszél, összetett mondatok alkotására is képes.
- Beszédét gesztusokkal, arcjátékkal kíséri.
- Ismeri és használja az udvariassági kifejezéseket;
- Tisztán ejt minden hangot.
- Képes képolvasásra, a látott képről történetet alkot.
- Bővített mondatot hibátlanul visszamond.
- Képes hangok differenciálására.
- Verset, mondókát emlékezetből felidéz.

Az értelmi nevelés, fejlesztés

Cél:

A gyermekek kreatív, logikus és önálló gondolkozásának kialakítása és fejlesztése. A játékba integrált tanulási folyamatokon keresztül az értelmi képességek fejlesztése.

Feladat:

- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyarapítása,
- Az érzelmi képességek (érzések, észlelések, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése,
- Értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet kialakítása.
- A gyermekek kíváncsiságának, a világ jelenségei iránti érdeklődésének maradéktalan kielégítése, lehetőleg közvetlen tapasztalatszerzés és sok gyakorlás útján.
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- Mivel a gyermek értelmi fejlődése elválaszthatatlan egységet alkot mozgásának fejlesztésével (lásd: dyslexia), így a nagy és finommotoros mozgások rendszeres edzése, gyakoroltatása alapvető fontosságú feladat
- Nagyon fontos óvodáskorban a szem-kéz, szem-láb koordináció, a testséma erősítése, a térirányok és a térészlelés, valamint a metakommunikációs képességek, a vizuális

percepció (formaérzékelés), a taktilis-kinesztéziás (tapintásos-mozgásérzeti) szféra fejlesztése.

- A gyermek kognitív képessége /érzékelés, észlelés, emlékezés, képzelet, gondolkodás/ fejlődése egyénenként változó, ezért az óvodapedagógus differenciált, egyéni bánásmóddal biztosítja, hogy minden gyermek saját tempójában, gátlásokat kialakító erőszakos sürgetés nélkül fejlődjön.
- Az esélyegyenlőség érdekében fontos, hogy az ingerszegény környezetből, vagy rossz szociális háttérből érkező gyermekeknek korszerű munkaformákat alkalmazva (pl. kooperatív), gyakran egyéni vagy mikrocsoportos szervezésben adjunk lehetőséget a hatékony tanulásra.
- A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése során minden esetben speciálisan képzett szakember közreműködését kérjük.
- Az ismeretek bővítéséhez használjuk az IKT eszközöket.
- Óvodánk feladata valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Képes figyelemösszpontosításra, a problémamegoldó, kreatív gondolkodásra.
- Sokoldalú tevékenysége során formálódik és tökéletesedik megfigyelőképessége.
- Kialakulnak jártasságai, készségei, képességei mely által az érzelmileg motivált cselekvéses gondolkodás szintjéről, eljut a fogalmi gondolkodásig.
- Képes az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazására, tapasztalatok útján szerzett ismeretek emlékezetben tartására, fejlődik reprodukív emlékezete.
- Képes az ismeretek alapján életkorának, egyéni fejlettségének megfelelő feladatok irányított, majd önálló megoldására. A gondolkodási műveleteket korának megfelelően végzi.
- Kialakult észlelési képességeit (látás, hallás, tapintás, ízlelés – a finommotoros képességek, a szem-kéz- mozgáskoordináció területén) összerendezetten tudja használni.
- Auditív és vizuális képessége megfelelő.
- Kialakult tér és időészlelése.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.
- A cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Lényeges jegyek alapján képes az általánosításra, felismeri az ok-okozati összefüggéseket.

Az óvodai élet megszervezésének elvei

Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka **középpontjában** a gyermek áll. Óvodánkban összesen a 2024 / 2025 –es tanévben 18 gyermek nyert elhelyezést, óvodai csoportban. Óvodai csoportunk vegyes életkorú csoport. A gyermekekkel szakképzett óvodapedagógusok, és dajka foglalkozik, emellett utazó logopédus és gyógy-testnevelő is segíti a munkánkat

Az óvodapedagógus **kulcsszereplője** óvodai nevelésünknek, akik személyisége. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek, meghatározó a gyermek számára. Elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell értékű kell, hogy legyen.

Óvodánkban elengedhetetlen valamennyi munkatárs folyamatos együttműködése, **összehangolt munkája**, a befogadó szellemiségű óvoda, az inkluzív nevelés kialakítása érdekében.

Elvárás, hogy a gyermek-dajka kapcsolatát pozitív attitűd jellemezze óvodánkban.

A **sajátos nevelési igényű** gyermekek, illetve a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek az óvodapedagógusok, nevelő-oktató munkát közvetlen segítők és speciális szakemberek összehangolt pedagógiai munkája mellett érhetik csak el a programban meghatározott fejlettségi szintet.

Igény szerint megszervezzük a **felekezeti, illetve egyházi** nevelést, megvalósítjuk a **nemzetiségi** óvodai nevelés célkitűzéseit, lehetőséget teremtünk ahhoz, hogy a **hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei** és a mi gyermekeink megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.

A program bevalásához szükséges képzések tervét a továbbképzési terv tartalmazza. Amennyiben óvodánkba nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó, illetve migráns gyermek fogadására kerül sor, dolgozóink feladata, hogy megismerjék és megvalósítsák a nemzeti, etnikai óvodai nevelés célkitűzéseit.

Óvodai csoport ellátottsága szerint:

	Gyermekek létszáma Óvodai csoportok száma	Gyermekekkel foglalkozó, pedagógusok	A nevelést-oktatást közvetlen segítők	
Igar	18	1 vegyes	1 fő óvodapedagógus-igazgató, fejlesztő képesítéssel, 1 fő óvodai nevelő-ped.asszisztens képes. 1-1 fő utazó logopédus, ill. gyógy-testnevelő	1 fő dajka, 1 fő egyéb kisegítő, köz-foglalkoztatású

A csoportokban dolgozó óvodapedagógus feladata:

- az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés
- kommunikációs nevelés (szókincsbővítés, beszédértés, nyelvi kifejezőképesség)
- intézményes nevelésbe beilleszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés
- egészséges életmódra nevelés, korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezésére támaszkodó módszerek, differenciálás, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülővel való partneri együttműködés módszerei) .

Óvodavezető feladatai:

- Helyes harmonikus szemlélet kialakítása
- Eljár az igazolatlan hiányzásnál (tankötelezettek)
- Ismerteti a szülővel a gyermekvédelmi felelős személyét és feladatait
- Ellenőrzi a nyilvántartást, gyermekvédelmi esetről készült feljegyzést
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek eloszlását).
- A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás megőrzése.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Gondoskodik a felderítésről a csoportban dolgozó óvónővel együtt
- Az óvoda gyermekvédelmi munkájának összefogója, szervezője
- Nyilvántartásba veszi a veszélyeztetett gyermekeket, a hátrányosokat szamon tartja
- Élő kapcsolatot tart a Gyermekjóléti Szolgálattal, Családsegítő Központtal
- Mindenki jó emberi és munkakapcsolatot alakít ki.

A dajka általános feladatai a gyermekcsoportban

- A csoportvezető óvónő által meghatározott napirend szerint segít a gyermekek gondozásában, öltöztetésében, tisztálkodási teendők ellátásában. Az óvónő mellett a nevelési terveknek megfelelően tevékenyen részt vesz a gyermekcsoport életében.
- Az étkezések kulturált lebonyolításában aktívan közreműködik, /beszerzi, készíti, tálalja/ segít az ételek kiosztásában, az edények leszedésében, tisztántartásában a HACCP rendszert figyelembe véve.
- A nyugodt pihenés feltételeinek megteremtéséhez lerakja az ágyakat, ágyneműket, a gyermekek jelének figyelembevételével.
- A terem szellőztetéséről gondoskodik lefekvés előtt.
- A játék- és egyéb tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítésében közreműködik, az óvónő útmutatásait követve.
- A gyermekek érkezésekor és távozásakor szükség szerint segít az öltözőben.
- Türelmes, kedves hangnemmel segíti a nevelőmunkát, a gyermekek szokásrendjének alakulását.
- Az óvodai nevelés eredményességéhez munkájával nyújtson minőségi szolgáltatást.
- Hiányzás esetén díjazás ellenében köteles helyettesíteni.
- Az óvodában, olyan időpontban jelenjék meg, hogy munkaidejének kezdetekor a munkavégzésre, rendelkezésre álljon.
- Ha munkáját betegség, vagy egyéb ok miatt nem kezdheti meg, távolmaradását jelezze vezetőjének, kollégájának, hogy helyettesítéséről időben gondoskodhassanak. Munkaidő alatt csak a házban lévő vezető engedélyével hagyhatja el az óvodát.
- Tevékenyen vegyen részt a minőségfejlesztés megvalósításában (kérdőív, önképzés)!
- Alkotói módon működjön együtt az óvónőkkel, és munkatársaival!

- Járuljon hozzá az óvoda jó munkahelyi légkörének kialakításához!
- Az óvodai ünnepélyeken, hagyományokban aktívan közreműködik, a szervezési feladatokba a vezető és az óvónő útmutatásai szerint részt vesz.
- Séták, kirándulások alkalmával az óvodapedagógusokat segítve kíséri a gyermekcsoportot, felügyelve a biztonságos közlekedésre.
- A baleseti veszélyforrásokat figyeli, azokat haladéktalanul jelenti az óvodavezetőnek.
- A környezet esztétikai rendjének megteremtésében aktívan közreműködik
- A rábízott növények, állatok napi gondozásában részt vesz.
- A napközben megbetegedett gyermekeket felügyeli, ápolja, amíg a szülő érte nem jön.

Az nevelést-oktatást (egyéb) kisegítő feladatai

- Az óvoda helyiségeit a munkamegosztás rendjében tisztán tartja (porszívózás, felmosás)
- Hetente végez fertőtlenítő takarítást a termekben, öltözőkben, mosdókban.
- A portalanítást minden nap elvégzi.
- A játékeszközöket tisztán tartja, a szükséges fertőtlenítéseket igény szerint elvégzi.
- A tisztítószereket elkülönítve a gyermekektől, biztonságos helyen tárolja.
- A gyermekcsoport textíliáit mossa, vasalja, javítja a megbeszélt munkamegosztás szerint.
- Az ablakokat, ajtókat, bútorokat lemossa, tisztítja.
- Gondozza az óvoda udvarát, a homokozók környékét rendszerben tartja, nyáron locsolja a poros udvarrészeket reggeli és délutáni időszakban.

A nyári takarítási szünetben elvégzi az éves nagytakarítást

Továbbképzés területén a prioritás:

- ⤴ Továbbképzések tapasztalatait folyamatosan megosztjuk egymással és alkalmazzuk a nevelés során. A programok végrehajtásában a dajka együttműködésére is szükség van a feltételek megteremtésében.
- ⤴ az inklúzió, az integráció, a differenciálás és esélyteremtés, tehetséggondozás egészségfejlesztés területén szerveződő továbbképzéseken való részvétel támogatása.

Célunk

- ⤴ a hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása

Feladatunk:

- ⤴ Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- ⤴ Egy mástól való tanulás megvalósítása
- ⤴ Együttműködés fejlesztése

Tartalma:

- ⤴ Képzéseken való részvétel, új módszerek elsajátítása (egyéni, mikrocsoportos, differenciált fejlesztés, kooperatív technikák alkalmazása, multikulturális tartalmak közvetítése)
- ⤴ Új dolgozó beilleszkedését segítő gyakornoki rendszer működtetése
- ⤴ Nevelési értekezlet
- ⤴ Rendszeres bemutató foglalkozások szervezése a nevelőmunka kiemelt területeinek és

gyengeségeinek megoldására, „jó gyakorlatok” bemutatására, majd azok közös értékelése

- ✧ Esetmegbeszéléseken való részvétel
- ✧ Gyermekvédelmi munkaközösség működtetése
- ✧ A nevelési tervek egyeztetése, ismertetése a dajkákkal
- ✧ A fejlesztőpedagógusokkal való konzultáció, a DIFER mérés és a fejlesztés eredményeinek megbeszélése
- ✧ Munkaközösséghez való csatlakozás megszervezése
- ✧ Team: egyeztető megbeszélések
- ✧ Nevelési időn kívüli szabadidős tevékenységekben való részvétel

Tárgyi feltételek

Az óvodánk helyi programjának megvalósításához a legszükségesebb eszközök rendelkezésünkre áll. A meglévőket igyekszünk a lehető legtudatosabban és célszerűbben felhasználni. Az óvodánk alapellátása elfogatható, hiányosságaink vannak, de ezeket a pályázati lehetőségek kihasználásával pótoljuk.

Összefoglalva: Az óvodapedagógus alapvető feladata, hogy úgy szervezze az óvodás gyermek napirendjét, hogy az a legoptimálisabb körülményeket biztosítsa. Ehhez a folyamathoz, melyben a cél, hogy a gyermekek fejleszthetőségének felső határát érje el, ehhez segítséget nyújt a *Kompetencia alapú nevelési program bevezetése is.*

A program megvalósításához szükséges eszközök és felszerelések rendelkezésünkre állnak, mely megfelel a kötelező minimális eszköz- és felszerelési jegyzékbe foglaltaknak. Ezek folyamatos pótlása (elhasználódás miatt) és korszerűsítése azonban szükséges.

Helyiségek

Helyiségeink megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Csoportszoba	1	1
Tornaszoba	1	1
Logopédiai foglalkoztató, egyéni fejlesztő szoba	1-1	1
Játszóudvar	1	1 (korszerűsítése folyamatos)
Óvodavezetői iroda	1	1
Óvodavezető-helyettesi iroda (nincs ilyen státusz)	1	- (közös az óvodavezetői irodával a kis létszámú testület miatt)
Gazdasági vezetői (óvodatitkári) iroda	1	-
Nevelőtestületi szoba	1	1 (közös az óvodavezetői irodával a kis létszámú testület miatt)
Orvosi szoba	1	1 (benti mosdó)
1Gyermekköltöző	1	1

Felnőtt öltöző1	1	1 (közös a felnőtt mosdóval-wc-vel)
Gyerme mosdó, WC	1	1
Elkülönítő szoba	1	1 (közös az orvosival)
Melegítő konyha	1	1
Tálaló-mosogató, ezen belül étkező	1	1 (ezen belül étkező nincs)
Felnőtt mosdó	1	1
-Felnőtt WC	1	1 (közös a felnőtt wc-vel)
Raktár1	1	1
Mosléktároló		
Szertár	1	1 (közös a raktárral)

A szülők fogadására nincs külön helyiségünk. Azt, hogy éppen melyik helyiségben (pl.: vezetői iroda, csoportszoba, logopédia, faluház) fogadjuk a szülőket, a szülővel való találkozás célja határozza meg.

Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyak:

Helyiségek megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Óvodai fektetők	30	30
Gyermekszékek	30	30
Gyermeasztal Gyermelelétszám figyelembevételével 12 trapéz alakú	30	30
Fényvédő függöny	Ablakonként 1	Csoportszobai ablakonként 1 fa relaxa.
Szőnyeg	Csoportszoba egyötödének lefedésére	1 (5x3)
Játéktartó szekrény vagy polc	Csoportonként 2	4 polcos szekrény magas, 5 kicsi szekrény
Fektető-tároló Csoportonként 2	1	2
Élősarok-állvány	Csoportonként 1	5 Virágtartó
Hőmérő	1	2
Óvodapedagógusi asztal	1	2 (óvodavezetői irodában)
Felnőtt szék	2	5
Eszköz-előkészítő asztal	1	1
Textiltároló szekrény	1	1, raktár
Edény- és evőeszköz tároló szekrény	1	1 konyha
Szeméttartó	1	7
Tornapad Tornaszobában:	2	6
Tornaszőnyeg	1	2 kicsi, 2 nagy
Bordásfal	2	8

Óvoda többfunkciós mászókészlet	1	2 NDK tornaszer, 2 Tini kondi
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések	3 gyerek egyidejű foglalkoztatásához	220
Tükör	1	1
Logopédiai foglalkoztató:		
Asztal		
Szék	2	8
Szőnyeg	1	1
Játszóudvar:	1	1
Kerti asztal	1	2
Kerti pad	1	2
Babaház	1	1
Udvari homokozó	1	1
Takaróháló	1	-
Mozgást fejlesztő eszközök	Gyermekeklétszámnak megfelelő	4
Óvodavezetői iroda:		
Szakirodalom példányai	200	200 (logopédiai könyves polcon)
Íróasztal és szék	1-1	2-2
Tárgyalóasztal 1/12-2	1	-
Szék	2	-
Íratszekrény	2	2
Lemezszekrény	1	- (hivatali páncél)
Lemezkazetta	1	1
Írógépasztal és szék	1/1	-
Számítógépasztal és szék	1-1	-
Írógép	1	- (nincs rá szükség)
Telefon	1	1
Fax	1	- (hivatal)
Számítógép, nyomtató	1/1	1-1
Fénymásoló	-	1
Spirálozó, lamináló	-	1-1
Gazdasági (óvodatitkári) iroda: Közös az óvodavezetői irodával		
Asztal	1	(nincs rá szükség)
Szék		
Íratszekrény 1 (nincs rá szükség)	2	(nincs rá szükség)
Lemezszekrény	1	(nincs rá szükség)
(nincs rá szükség) Írógépasztal és szék	1-1	(nincs rá szükség)
Írógép 1-1	1	(nincs rá szükség)
Számítógépasztal és szék		
Telefon	1	(nincs rá szükség)
Fax	1	(nincs rá szükség)
Számítógép, nyomtató	1-1	(nincs rá szükség)

Nevelőtestületi szoba: Közös az óvodavezetői irodával		
Asztal	2	(nincs rá szükség)
(logopédiai és a csoportszobai szekrényekben)Szék	2	2
Könyvszekrény Könyvtári dokumentumok		Logopédiai polc
Tükör	1	A logopédián és a csoportszobában találhatóak
Mosdókagyló	1	-
1 Orvosi szoba:	Berendezése, felszerelése 26/1997.(IX. 3.) NM-rendelet szerint.	megfelel
Öltözőszekrény1 Gyermeöltöző:	Gyermekenként 1	30
Gyerme mosdó, WC:		
Törölközőtartó	A gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő
Falitükör	1	5
Hőmérő	1	3
Fogmosópohár-tartó	1	3

Tisztálkodási és egyéb felszereléseink:

Tisztálkodási és egyéb felszerelések megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Fésű, fogkefe, fogmosópohár	Gyermekenként 1	Gyermekenként 1-1-1
Ruhakefe, körömkefe, szappantartó	3-3-3	2-5-5
Fésűtartó	1	1
Törölköző	Felnőtt- és gyermeklétszám szerint 3-3	10-90
Abrosz	Asztalonként 3	Hatszögletű asztalonként 2
Takaró	30	40
Ágyneműhuzat, lepedő	90	Nincs;

Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Az eszközök megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Szennyesruha-tároló	1	1
Mosottruha-tároló	1	1
Mosógép	1	1

Vasaló	1	1
Vasalóállvány	1	1
Szárítóállvány	1	1
Takarító eszközök	1	1
Ásó, kapa, gereblye, locsoló	1-1	2-1-2
Lombseprű	-	2
Hűtőgép	1	2
Porszívó	1	2

Nevelőmunkát segítő játékaink és egyéb eszközök

A játékok és játékeszközök megnevezése	Előírás Tényleges állapot	
Különböző játékformák eszközei	A gyermeklétszám 30%-nak megfelelően.	Megfelelő
Mozgásfejlesztő eszközök	A gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő
Megfelelő Ének, zene, énekes játék eszközei	A gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő
Értelmi képességeket fejlesztő A gyermeklétszám 30%-nak megfelelően Anyanyelv és kommunikáció fejlesztéséhez	A gyermeklétszám 30%-nak megfelelően	Megfelelő
Ábrázolótevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök	A gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő
Természeti, emberi, tárgyi környezet megismerését segítő eszközök, anyagok	A gyermeklétszámnak megfelelően	Megfelelő
Munkajellegű tevékenységek eszközei	A gyermeklétszám 30%-nak megfelelően	Megfelelő

Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök	Előírás	Tényleges állapot
Televízió1 Videó	1	1
Magnetofon	2	3
divix	-	-
Videó-dvd-kombó	-	-
Diavetítő	1	2
Vetítövászon	1	1
Hangszer pedagógusnak	1	1 készlet
Hangszer gyermekeknek	A gyermeklétszám 30%-nak megfelelően	1 készlet
Egyéni fejlesztést szolgáló	A gyermeklétszám 30%-nak megfelelően	megfelelő

Fényképezőgép	-	1
Videó-kamera	-	1

Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének további speciális eszközei:

Az eszközök megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Beszéd fogyatékosok:	/	/
1 120x180 tükör	1	1
Hallási fogyatékosok:	1	-
Logopédiai alapkészlet	1	1
Dallamíró		Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.
Hallásvizsgáló és hallókészülés-tesztelő felszerelés		Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.
Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés. Vezetékes vagy vezeték nélküli egyéni, ill. csoportos adó-vevő készülék	Gyermekeként 1	Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.
Nyelvi kommunikáció vizuális, auditív megjelenítésének ellenőrzésére alkalmas eszköz	1	Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.
Különböző nyelvi kommunikációs szinteknek megfelelő kifejezések képi megjelenítésére alkalmas elektronikus információhordozó	1	Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.
Szurdologopédiai eszközök	1	Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.
Látási fogyatékos:	1	Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.
Olvasótelevízió	1	Szükség esetén az utazó

		gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.
Hatrekeszes doboz, gombás tábla, szöges tábla, csörgő labda	Gyermekenként 1-1	Szükség esetén az utazó gyógypedagógussal együttműködve eszköz beszerzés.

Egészség- és munkavédelmi eszközeink

Az eszköz megnevezése	Előírás	Tényleges állapot
Étel-mintavételi készlet	1	1
Mentőláda	1	1
Gyógyszerszekrény	1	/- láda
Munkaruha	Törvény alapján	megfelelő
Védőruha	Törvény alapján	megfelelő
Tűzoltó készülék	Törvény alapján	megfelelő

Az óvodai alapeszközöket kiegészítve a program eredményességét, hatását erősítik a következő **speciális eszközök**:

- **Egész alakot láttató tükör**

A testséma fejlesztés fontos és hasznos kelléke, sok játéklehetőséget hordoz magában. Segítségével a gyermek képet alakíthat ki önmagáról, testéről „én” tudat.

- **Lateralitást jelző karszalag**

A kéz, később a test jobb-bal oldalának megkülönböztetését segíti a testnevelési foglalkozáson (de játékidőben is) a jobb csuklón viselhető színes szalag, gumipánt.

- **Fejlesztő játékok**

A játékeszközök vásárlásánál fontos az óvodapedagógus tudatos odafigyelése arra, hogy melyik játék milyen részképességet fejleszt használatakor.

- **Mozgást fejlesztő tornaszerek, napi játékos használatra**

A testnevelés-foglalkozásokon felhasznált eszközök közül néhányat célszerű a csoportszobában is felhasználni. Ezzel a gyermekek játékidőben is gyakorolhatják a mozgásfejlesztő feladatokat, illetve újabb játékokat is kitalálhatnak.

- **Hagyományos óvodai játékok, eszközök, berendezési tárgyak**

A meglévő eszközök tudatosabb használata a program szellemében. Újak vásárlásánál is ezeket a szempontokat érdemes előtérbe helyezni.

- **Szakkönyvek, folyóiratok**

Az újabb pszichológiai, pedagógiai, módszertani kutatások folyamatos figyelemmel kísérése elengedhetetlen a program korszerűsítése érdekében.

Az óvodai élet megszervezése

1. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces) csoportos, mikrocsoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg. A heti rend a folyamatosságot, a rendszerességet és nyugalmat biztosítja, valamint lehetőséget nyújt az óvodások napi életének megszervezéséhez. A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.
2. A napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A tevékenységek szervezésénél kiemelt jelentősége van a komplexitásnak, a sok oldalú tapasztalatszerzés biztosításának.
3. A napi- és heti rendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Heti rend:

Napi rend:

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

4. Az óvodai élet megszervezése során az óvodapedagógus törekszik a személyes interakciókra, az élőszavas mesélés és a közösségi játékok biztosítása közben
5. A nevelés tervezését meghatározzák az óvodai nevelés általános és egyedi feladatai. Figyelembe kell venni a gyermekcsoport összetételét, a családok szociokulturális háttérét, a gyermekek életkorát és egyéni adottságait.

Az óvónő éves nevelési- tanulási tervet készít havi lebontásban heti tervezéssel.

- Az **éves nevelési tervben** rögzíti a gyermek csoport fontosabb adatait, év eleji és folyamatos megfigyeléseit (ismeretek, viselkedés, játék, beszéd, kapcsolatteremtés, önkiszolgálás stb.). A nevelés céltudatos megtervezésével alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását szabályozó időkereteket.

- **A foglalkozási terv része a tematikus terv, és a napi vázlat, tevékenységi terv.** Ezekben tervezi meg az óvónő az elsajátítandó ismeretanyagot, nevelési célokat és feladatokat. Tervezőmunkájánál figyelembe veszi a gyermekek előzetes élményeit, tapasztalatait, ismereteit, életkori sajátosságait, egyéni szükségleteit. A gyermekcsoport adottságait és a feladatokat figyelembe véve differenciál.

- Az óvónő **félévkor és év végén írásban** jellemzi a csoport fejlődését. Az egyéni fejlődési naplóban a gyermekek fejlődését félévkor és év végén elkészíti.

- Ezek az eredmények visszajelzést adnak a tervezés tartalmi szintjéről, az óvónő munkájáról, és meghatározzák a további feladatokat.

- Az óvónő egész évben, folyamatosan, naprakészen vezeti a csoportnaplót.

A fejlesztés módszere:

A gyermekek fejlesztéséhez szükséges módszerek, eszközök és szervezeti formák megválasztása az óvónő egyéniségétől, feltétlen jelenlététől és közreműködésétől, a gyermekek képességeitől, az aktuális feladatoktól függ.

6. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességei és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazított, lehetőségeinkhez mérten külön térben szervezett, iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

Együttműködés a sikeres iskolakezdés érdekében Iskolával

Az együttműködés a két intézménytípus között a harmonikus átmenet egyik legfontosabb alappillére. Ahhoz, hogy valóban gyengéd átmenet valósuljon meg, a két intézménynek szoros együttműködés kialakítására van szükség. Az együttműködés alapja a gyermekszeretet, a konstruktív pedagógusi hozzáállás.

Együttműködés módja:

- tanítók látogatása az óvodában
- óvodások látogatása az iskolában
- közös rendezvények, programok Családdal Az iskolába lépéssel kapcsolatban a család szerepe is lényeges, hiszen ezt az időszakot szorongás és izgalom kísérheti. Fontos, hogy a család odafigyeléssel, türelemmel és bátorítással forduljon a gyermek felé. A családokkal kialakított jó kapcsolatot kihasználva támogatni tudja az óvoda a családot a felkészülésben.

Ennek módjai:

- Egyéni beszélgetések, tanácsadás, tapasztalatcsere
- Szülői értekezlet a nagycsoportos szülőknek, ahol a tanító is részt vehet
- Védőnő, pszichológus, egyéb segítő szakember előadásának megszervezése

Fontos, hogy csak az a gyermek kezdje meg iskolai éveit, aki valóban megfelel, majd a teljesítmény-centrikus elvárásoknak és törésmentesen tud beilleszkedni az iskolai életbe. Az SNI-s és a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek beiratkozásáról az illetékes szakértői bizottság dönt.

A tankötelezettség megkezdésével (a továbbiakban: iskolakezdés) kapcsolatos eljárásra az alábbi jogszabályok 2020. január 1-től kezdődően hatályos rendelkezései irányadók:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. Törvény
- az általános közgazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. Törvény
- az Oktatási Hivatalról szóló 121/2013. (IV. 26.) Korm. Rendelet
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelet
- a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet

A tanköteles korú gyermek további egy nevelési évig óvodai nevelésben való részvétele kérdésében 2020. január 1-jétől az Oktatási Hivatal dönt.

Az eljárás a szülő kérelmére indul. A szülő a kérelméhez bármilyen, általa fontosnak tartott iratot, dokumentumot mellékelhet, mint a gyermek fejlődését nyomon követő nyomtatványt, mellyel így módon a kérelemmel foglalkozó szakemberek közvetve az óvoda véleményét is figyelembe vehetik. A fejlődést nyomon követő nyomtatvány csatolása ugyanakkor nem kötelező.

A kérelem vonatkozásában a törvényes képviselő, vagyis a szülő vagy gyám kérelmére a fent említett jogszabályokban, rendeletekben megfogalmazott eljárásrend, eljáró hatóság és jogorvoslat az irányadók.

7. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket, tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

További 1 évig óvodai nevelésben részesülő gyermekek iskolai életmódra felkészítése:
Módszerek:

- egyéni fejlesztési terv összeállítása,
- feladatmegosztás és együttműködés a segítő szakemberekkel (gyógypedagógusok, fejlesztő pedagógusok, pszichológus, konduktor)
- a napirendben rögzített beérkezési idő igazítása az iskolai napirendhez (reggel 8 órai beérkezés),

- beszédfigyelem, feladattudat, feladattartás szabályainak következetes betartatása,
- teljes önállóság biztosítása a tevékenységekhez szüksége eszközök használata terén

A sikeres iskolakezdés és tovább haladás érdekében a tanköteles kor elérése után további 1 évig óvodában maradó gyermek fejlesztő pedagógus által vezetett egyéni, vagy mikrocsoportos foglalkozásokon vesz részt, napi 45 percben.

8. a gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumokban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

Tervezésünk

Az intézmény programjának megfelelően, éves tanulási tervre, tematikus tervre és heti-tervre van lebontva. Figyelembe véve a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, ehhez igazítva a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. A jó napirendet folyamatosság és rugalmasság jellemzi. Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét. A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki. Minden nevelési év tervezésekor megtörténik az intézmény tevékenységeinek, terveinek ütemezése, ami az éves munkatervben és más fejlesztési intézkedési tervekben rögzítésre kerül. Munkánk során az óvodában alkalmazható digitális eszközöket (CD-lejátszó, projektor, diavetítő, számítógép, fényképezőgép) rendelkezésünkre álló tanulási és képességfejlesztő segédanyagokat célszerűen használjuk, és követendő mintát mutatunk a szülők számára, az együttműködés elősegítésére.

A nevelőmunka tervezésének legfontosabb dokumentuma az óvodai csoportnapló. Formája a törvényi előírásoknak megfelel, illeszkedik a helyi specialitásokhoz.

Az óvodai csoportnapló minden esetben tartalmazza:

- a gyermekek nevét és óvodai jelét,
- a fiúk és lányok számának összesített adatait, ezen belül megadva a három év alatti, a három-négyéves, a négy-ötéves, az öt-hatéves a hat-hétéves gyermekek számát, a sajátos nevelési igényű gyermekek számát, továbbá azon gyermekek számát, akik bölcsődei ellátásban részesültek,
- a tankötelessé váló gyermekek nevét,
- a napirendet,
- a hetirendet, napi bontásban,
- nevelési éven belüli időszakonként a nevelési feladatokat,
- szervezési feladatokat,
- tervezett programokat és azok időpontjait,
- a gyermekek neveléséhez szükséges, a teljes óvodai életet magában foglaló

tevékenységek, foglalkozások keretében az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységi formák tartalmi elemeit,

- értékeléseket,
- feljegyzést a csoport életéről.

Pedagógiai munka ellenőrzése, értékelése

E tevékenység fő feladata a nevelési programunk funkcionális működésének vizsgálata: a Pedagógiai Program és a megvalósulás összehasonlítása, a feltételrendszer átgondolása.

Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges termódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása, valamint a pedagógiai gyakorlat hatékonyságának mérése, segítése, fejlesztése.

A pedagógiai programunkban a nevelési területeknél meghatározott fejlődés várható jellemzőit, tekintjük óvodáskor végére kimeneti eredménynek. Feladatunk, hogy az általunk meghatározott fejlettségi szintet segítségünkkel érje el a gyermek az óvodáskor végére. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető az óvoda nevelési céljának megfelelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.

Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik.

Az óvodapedagógusok nevelőmunkájának értékelése belső önértékelés során valósul meg, mérési eszközünk a pedagógus és az intézményi önértékeléshez kapcsolódó kérdőívek és interjúk.

A pedagógiai gyakorlat ellenőrzése két szinten történik:

- a gyerekek fejlettségének nyomon követése, ellenőrzése.
- az óvodapedagógusok munkájának ellenőrzése és értékelése.

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció:

A gyermek fejlődését nyomon követő dokumentáció a gyermek fejlődéséről folyamatosan vezetett olyan dokumentum, amely tartalmazza a gyermek fejlettségi szintjét, fejlődésének ütemét, a differenciált nevelés irányát.

9. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltése kori nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

Tartalmazza a gyermek anamnézisét, a gyermek fejlődésének mutatóit (érzelmi-szociális, értelmi, beszéd-, mozgásfejlődés), valamint az óvoda pedagógiai programjában meghatározott tevékenységekkel kapcsolatos egyéb megfigyeléseket, a gyermek fejlődését segítő megállapításokat, intézkedéseket, az elért eredményt. Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításait, a fejlesztést végző pedagógus, a fejlődést szolgáló intézkedésre tett javaslatait, a szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításait, a szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzéseket.

Az óvoda kapcsolatai

Az intézményünk nem önállóan valósítja meg a Köznevelési Törvényben meghatározott feladatait, hanem mint, feladat ellátási hely, függ a fenntartó anyagi támogatásától és a társadalmi környezet igényeitől. Ezért, mind ezt figyelembe véve úgy határozzuk meg a nevelési elveinket és céljainkat, hogy az megfeleljen minden igénynek.

Kapcsolat a fenntartóval

Fenntartóval a kapcsolatunk részben hivatalos, vagy támogató, segítő jellegű. A felmerülő problémák megoldására, a jó együttműködés a jellemző.

A kapcsolattartás formái: kölcsönös tájékoztatás, folyamatos kommunikációval, óvodavezető éves beszámolójával, az óvodavezető részt vesz az intézményt érintő képviselőtestületi gyűléseken, így tájékoztatást kap a finanszírozást érintő kérdésekről, az önkormányzat összes dolgozóival jó kapcsolatot alakít ki.

1. Szülő- gyermek- pedagógus együtt működési formái

Arra törekszünk, hogy a szülők meglegedésére a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük, szocializáljuk, neveljük, fejlesszük a gyermekeket. A szülőkkel való kapcsolat elengedhetetlen. Az óvodai nevelés nem lehetséges családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés. Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a probléma érzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget. A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom talaján valósulhat meg. Arra törekszünk, hogy emberi magatartásunkban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk. (Lsd. melléklet- Saját innováció)

Alapelveink:

- ❖ A nevelésben a család szerepe elsődleges, az óvoda épít rá és kiegészíti azt.
- ❖ Az óvoda fogadja el a szülőt még akkor is, ha a gyermeknevelésben hiányosságokat tapasztal.
- ❖ Óvónő- szülő kapcsolat épüljön tapintatra és mélyüljön el a közös programok során. (Szülők klubja)
- ❖ Képviselőik által tájékozódjanak a program bevezetéséről – bevalásáról, ennek ismeretében képességeikhez mérten támogassák az óvónők munkáját.

Az eredményes együttműködés legfontosabb feltételei:

- ❖ kölcsönös bizalom a családok és óvoda között, nyílt, őszinte együttműködés,
- ❖ az óvodának tiszteletben kell tartani a család világnézetét,
- ❖ a szülőnek éreznie kell, hogy a gyermekét szeretik az óvodában,
- ❖ tapasztalni kell, hogy a gyermeke szeret óvodába járni, szereti az óvónőit, dajka nénit,
- ❖ a szülő érezze, hogy számítanak a véleményére, tiszteletben tartják nevelési elveit,
- ❖ az óvónő emberi magatartásában, szakmai felkészültségében egyaránt példamutató legyen.

A kapcsolattartás formái:

- ❖ beíratás,
- ❖ szülői értekezlet,
- ❖ családlátogatás,
- ❖ nyílt napok,
- ❖ ünnepségek,
- ❖ kirándulások,
- ❖ kulturális rendezvények,
- ❖ közös programok,
- ❖ délelőtti, délutáni találkozások.

A szülőket a Szülői Szervezet képviseli, munkáját a Működési Szabályzat szerint végzi. Az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei (IMIP) kérdőívek.

2. Az óvoda kapcsolatai intézményekkel

Iskola

Kapcsolatainkat a helyi körülmények határozzák meg. Településünkön nem működik iskola, így a gyermekek Mezőszilasra vagy Simontornyára járnak naponta ingázva.

Ez a távolság jellemzi a kapcsolatunkat is, alapvető feladat ellátás:

- ❖ Tanító látogatása az óvodában évente egy alkalommal. Ekkor történik a nagycsoportos óvodások képességeinek felmérése is.
- ❖ A tanköteles korú gyermekek iskolalátogatása minden évben.
- ❖ Óvónő látogatása az első osztályosoknál évente egyszer.
- ❖ Helyi iskolásokkal közös programok, a települések rendezvényein (Gyermeknap, Kihívás Napja stb. lehetőség szerint).
- ❖ Elkísérjük az elsősöket az évnyitóra.
- ❖ Az elsős tanítókat meghívjuk szülői értekezletre, tájékoztatás jelleggel.

Könyvtár

Évente egy- két alkalommal ellátogatunk a községi könyvtárba. Kikölcsönöznünk néhány könyvet, ezután a gyermekek megismerkednek a könyvkölcsönzéssel. Megtanulják, óvni a könyvek állagát.

Egészségügyi intézmény

Községünkben egy orvos, egy védőnő, egy ápoló látja el a háziorvosi szolgálatot. Hetente egy 2-2 alkalommal rendel a három településen.

Az óvodás gyermekeket az őszi tavaszi szűrővizsgálatok között a védőnő látogatja.

Egyéb intézmények

Az alábbi intézményekkel tartja még óvodánk a kapcsolatot: Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság. Segítő munkájukat alkalmanként vesszük igénybe. Utazó logopédus és gyógypedagógus heti egy –egy alkalommal foglalkozik gyermekeikkel.

Kapcsolat óvónő és dajka között:

A kompetencia alapú programcsomagnak ajánlásának megfelelően sokkal elmélyültebb és szükségyszerűbb a két fél közötti kapcsolat. Előre beszéljék meg a leendő teendőket, hogy a dajka is tudjon felkészülni a tevékenykedtetésre. Ismerje a dajka is a heti ütemtervet, benne az ő konkrét feladatait, lehetőleg egy hétre előre.

Kapcsolat a védőnőkkel:

Rendszeres (heti) látogatás, szükség esetén napi látogatás

Egészségügyi ismeretterjesztő foglalkozások

Kötelező egészségügyi vizsgálatok: látás, hallás, testsúly, magasság mérés.

Az óvodába iratható gyermekek felkutatásában együttműködés.

A tanköteles korú gyermekek óvodába hozatalának segítése.

A gyermekorvos és az óvoda kapcsolatának erősítése.

Kapcsolat a gyermekorvossal:

Évi 1-2 alkalommal általános orvosi vizsgálat.

Szülői értekezleteken a szülők tájékoztatása a gyermekekkel kapcsolatos egészségügyi ismeretekről, védőoltásokról, betegségekről.

Kapcsolat a Családsegítő és Gyermekjóléti szolgálattal:

Rendszeres információ átadás a segítségre szoruló gyermekről /veszélyeztetett, hátrányos helyzetű /

Közös családlátogatások,

Havonkénti esetmegbeszélések,

Éves együttműködési tevékenység írásos értékelése az óvoda részéről.

Kapcsolat a Nevelési Tanácsadóval:

Minden évben a sárbogárdi Nevelési Tanácsadó vizsgálja a tanköteles korú gyerekeket. Ezek a vizsgálatok először komplex, frontális formában történnek. Azokat a gyerekeket, akik nem érik el a megfelelő szintet, azokat külön is megvizsgálják, s eldöntik, hogy óvodában maradjon, iskolába menjen vagy a tanulási képességet vizsgálóbizottsághoz, irányítja.

Az így vizsgált gyermekek szakember által kiállított papírral rendelkeznek, velük fejlesztő pedagógusok, logopédus foglalkozik.

Kapcsolat a Civil szervezetekkel:

Közös rendezvényeket szervezünk. (Adventi készülődés, Betlehemes játék, Farsang-Télűző, Március 15., Anyák napja, Évzáró, Népzenei Találkozó, Idősek napja)

3. Az óvoda kapcsolatot tart az egyházak képviselőivel

Igény szerint, vagy az oktatás-nevelés megszervezéséhez kapcsolódva látogatjuk az egyházak helyi intézményeit. (Református, illetve Katolikus templom, zarándok hely)

4. A nemzetiségi kapcsolatok

Az óvoda pillanatnyilag, nem nevel nemzetiségi gyermeket, az intézmény nem tart fenn kapcsolatot nemzetiségi önkormányzattal, szervezettel, a településen nem működnek.

5. A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti kapcsolat

Az óvoda nyitott a külhoni magyar óvodákkal való együttműködésre, keressük a lehetőséget kapcsolat fenntartására.

Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

Az óvoda nevelési rendszere

Az óvodánkban a nevelés alapvető keretét az egészséges életmódra nevelés, az érzelmi nevelés, az anyanyelvi-, az értelmi nevelés megteremtése képezi.

Az óvodáskorú gyermek alapvető megnyilvánulási módjára, **a mozgásra**, a fő tevékenységi formájára, **a játékra** és az egész nevelést átható **kommunikációra** alapozzuk.

Ehhez integrálódnak a foglalkozás tárgyi komplexitását képezve az:

- ❖ Mese, vers,
- ❖ Rajz, mintázás, kézimunka
- ❖ Ének, zene, énekes játék
- ❖ külső világ tevékeny megismerése, matematikai tevékenység,
- ❖ munka jellegű tevékenységek.

A tanulás egész nevelési rendszerünket átszövi.

Az óvodai élet, tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

1. A játék

Helye a nevelés folyamatában

A játék az kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés legfontosabb eszköze, valamint a szocializáció színtere.

A játék a valóságot tükrözi. A gyermek tapasztalatait, élményeit játssza el sajátos, gyakran átalakított formában.

A játék örömforrás, maga a cselekvés, a manipuláció, az elképzelés szerez örömet. A játék áthatja a gyermek minden tevékenységét, a munka és a tanulás is megőrzi a játékos jelleget.

A játékban és a játék által fejleszthető: kíváncsiság, a rugalmasság, a kreativitás, önérvényesítés, amelyek a tudás alapú társadalom és az élethosszig tartó tanulás alapja.

Cél:

A játék legyen a fejlesztés egyik legfontosabb eszköze, a spontán tanulás színtere. A gyermek sokoldalú személyiségfejlesztése, a valóság tevékenységbe ágyazott megismertetése. A szabad játék során valósuljon meg a játék két fontos eleme az örömszerzés és a feszültségoldás.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ Előtérbe kell helyezni a szabad játék érvényesülését, a napirendben, az időbeosztásban, a játékos tevékenységek megszervezésében.
- ❖ Játékkapcsolatok kialakítása, utánozható minta adás, szabad játékfolyamatok kialakulásának segítése.

- ❖ A játék feltételeinek megteremtése (megfelelő légkör, hely, idő, eszköz, élmények)
- ❖ Szükség esetén irányítás bekapcsolódás a játékba, megfelelő nevelői attitűd (tudatos jelentét, támogató, ösztönző, magatartás, indirekt reakciók, igény szerinti együtt játszás).

A gyermekek az óvodába kerülésükkor, a családban, a környezetükben tapasztaltakból merítenek ötleteket a játékhoz. Gondoskodnunk kell arról, hogy jobban megismerjék a környezetüket, több tapasztalatot, ismeretet szerezzenek, amik hatására pozitív érzelmeik kerülnek előtérbe és így válják a játék számukra.

A kiegyensúlyozott élményt nyújtó játék fontos feltétele, a nyugodt derűs légkör, idő, eszköz, élmény és biztonságos környezet.

Az együtt játszás során tapintatosan, indirekt módon működünk együtt a gyermekekkel, biztosítjuk, hogy a saját elgondolásaik, ötleteik valósulhassanak meg. Az együtt játszás soha nem beavatkozás, nem gátoljuk a gyermekek önállóságát.

Az óvodánkban a játék színtere a csoportszoba, a tornaszoba, az óvoda udvar, a játszó- tér. A csoportszoba kialakításánál mindig figyelembe vesszük a csoport összetétel, a gyermekek mozgásigényét. Az egyes játszóterek úgy alakítjuk ki, hogy a gyermeke könnyedén variálhassák, alakíthassák.

A gyermekek akkor játszanak "jót" ha biztosítjuk a megfelelő időt. A gyermekek játékát látszólag megszakítja a helyes életritmus, az étkezés és egyéb biológiai szükségletek, de nem zárják le azt.

A tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a gyermekek a lehető leghamarabb visszatérhessenek játékukhoz.

A játékban is érvényesülni kell bizonyos szabályoknak, melyeket a gyermekek tartsanak be. Ne zavarják egymás játékát, ne rongálják a játékeszközöket, a játék végén a következő játékhoz szükséges mértékű rendet rakjanak. Ezt rugalmasan kezeljük.

A játék megfigyelése adhatja a legtöbb információt a gyermekekről a pedagógus számára. Jelzéseket kapunk a gyermekek szociális helyzetéről, érzelmi-, értelmi beszédfejlődésének szintjéről, egész személyiségének alakulásáról. Az óvodában minden pedagógiai tevékenységnek a játékból kell kiindulnia és oda is, kell visszaérkezni.

A játékhoz szükséges eszközöket úgy választjuk ki, hogy legyen praktikusak, biztonságosak, könnyen tisztítható, használható, tartós, esetenként folyamatosan bővíthető, pótolható és a gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően.

A kompetencia alapú programcsomag ajánlásait felhasználva kommunikációs, dramatikus, környezeti természetes játékokkal kívánjuk gazdagítani a játékunkat.

A játék fajtái a gyermekek fejlődése során a következők:

Gyakorló játék:

Fontos feladatunk az óvodáskorra jellemző játékfajták tartalmának gazdagítása. A gyakorló játék bevezetője és kiegészítője a többi játéknak.

Az ismétléses cselekvések közben anyagok, eszközök és a tárgyak egymáshoz való viszonyának megismerése. Véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker, amely újból és újból ismétlésre készíti a gyermekeket.

A verbális gyakorlójátékok szavak, dalrészek játékos szabályszerű ismételtetése fejlesztő hatással van a 3-4 éves korban. Ezeket az önfeledt játékokat biztosítani kell, még ha nagyobb zajjal is jár, mert fejlesztik a gyermekek hallását, ritmusérzékét, beszédgátlását.

Előfordul, szerep- vagy konstruáló játék eleme ként, de tartósan akkor van jelen a játéktevékenységben, ha a gyermek a fejlődésben elmaradt.

Ha ezt tapasztaljuk, akkor megkeressük az okát vagy okait és a lehetőségeinkhez mérten, segítjük ezen a fejlődési szakaszon.

Építő- konstruáló játék:

A gyermekek először véletlenszerűen egymás mellé teszik a különböző építő elemeket, pusztán örömszerzés miatt. Az így létrejött szerkezeteket újra alkotni nem képesek, ezért biztosítjuk az építkezéshez szükséges helyet, eszközöket, (műanyag, fa, fém, textil játékszereket) nyugodt légkört és segítjük, hogy az építés eredményes legyen. A tevékenység során felismerik a rész – egész viszonyát, a jobb eredmény elérése érdekében a gyermekek igyekeznek tervezni, szerkeszteni, korrigálni, konstruálni.

Az építő játékelemekből játékszereket hoznak létre, amit felhasználnak a további tevékenységük során, ezzel reprodukálják a környezetükben tapasztalt élethelyzeteket, történeteket.

Az elkészített alkotásaikkal szemben igényesek, törekednek a tökéletesre.

Az óvónő a gyermekekkel együtt készít kevésbé munkaigényes kiegészítő játékeszközöket.

Az apróbb meghibásodott játékokat a felnőtt segítségével, mindig magyarázattal kísérve megjavítjuk.

Minden évszakban lehetőségünk van különböző terményekből, a környezetünkben lévő anyagokból különböző eszközöket készíteni, amiket később felhasználunk, pl.: a környezetünk díszítésére, ajándékozásra stb.

A játék során fontosnak tartjuk, hogy megismerkedjenek a különböző anyagokkal, az anyagok felhasználásához szükséges eszközökkel és azok tulajdonságaival. A barkácsolás során játszva tanulják meg a gyermekek az óvónőtől, mit miből készíthet. A játékkészítés közben formálódik ízlésük, a közös tevékenységet végzők között kötődések, illetve szociális kapcsolatok fejlődnek.

Szabály- és társas játékok:

A szabály-és társasjátékok kezdeményezésekor fejlesztjük a gyermekek képességeit, részképességeit.

A gyermekek korától függően kisebb vagy nagyobb csoportokban, egyszerűbb és bonyolultabb szabályok betartásával asztali és mozgásos játékokra van lehetőségünk, amelyek során a gyermekek figyelnek egymásra és kialakul a verseny- szellem a győzelem elérése érdekében.

Lehetővé tesszük az egészséges versengést, ügyelünk, hogy a negatív érzelmek ne kerüljenek felszínre. A mozgásos játékok során fejlődik a csapatszellem, sikerélmény öröme, a kudarc tűrése, kitartás, felelősségtudat, a gyermekek megismerik saját és egymás képességeit.

Az élményszerző szabály játékokat a szabályok megtanulásáig az óvónő kezdeményezi.

Szerep játék:

Az óvodáskor másik nevelőértékű játékformája. Az érzelmek, élmények szabad eljátszása csak akkor valósul meg, ha a környezet ezt lehetővé teszi.

A szerepjátékban megjelennek a környezetükben tapasztalt élmények a valós élet eszközei kellékei. Fontos tudnunk, hogy a gyermekek a körülöttük lévő felnőttekről mintázza és tanulja meg a szociális viselkedést, az erkölcsi értékeket, a társas együttélés szabályait. Beleépítheti még a játékba a fantáziáját, empátiáját, érzelmeit.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Kialakul az együtt játszás igénye.
- A játék során olyan tulajdonságok, magatartásformák alakulnak ki, melyek segítik a társas viselkedésüket.
- Kitartóak a játékban.
- Betartják a játék szabályait.
- Játékhelyzetekben képesek ötleteiket megvalósítani, szerepek kiosztani, kiválasztani.
- Alkotóképességgel, kreatív képességgel rendelkeznek.

2. Verselés, mesélés

Helye a nevelés folyamatában

A beszélni tanuló gyermek spontán, játékos módon szerkeszti a nyelvet, ehhez a tevékenységhez igen közel állnak a népi mondókák, dúdoló, csiklandozók, höcögtetők, tapsoltatók és más játékok, ezek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez.

A gyermekek ezekben a nem írott formákban művelik és élvezik az irodalmat.

Az vers, mese szorosan összefonódik az anyanyelvi neveléssel, a zenével, az énekkel, a mozgással, ezekhez kapcsolódik a hallgatott mesélés. Ebben az életkorban a megfelelő irodalmi műfaj a vers és a mese.

Cél:

Az irodalom megszerettetése, az olvasóvá nevelés alapjainak lerakása.

A gyermek érzelmi, akarat tulajdonságainak, értelmi képességeinek, erkölcsi szokásainak, a világméretű alakítása.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ A gyermekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő irodalmi anyag kiválasztása, ehhez szükség van a tudatosságra, gyermekközpontúságra, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. (népi, magyar történelmet feldolgozó mondavilág elemei klasszikus, kortárs irodalmi művek, más népek nemzetiséget meséi)

- ❖ Mindennapos mondókázás és verselés, előszavas mesélés.
- ❖ A mesélés szokásainak, ritmusainak kialakítása, a ráhangolódásra, a befogadásra segítés.
- ❖ A tevékenységekhez szükséges feltételek biztosítása (hely, idő, légkör, eszköz).
- ❖
- ❖ Az előforduló beszédhibák javítása érdekében szakemberrel való együttműködés.

A verselés és mesélés élményt jelent a gyermek számára, közben fejlődik beleélő képessége, fantáziája.

Az óvodapedagógus naponta többször mesél, versel a gyermekeknek mindig szituációhoz kötötten. Egy- egy mesét több alkalommal hallanak a gyermekek, majd a bábozáshoz és a dramatizáláshoz szükséges eszközök biztosításával teszi lehetővé a mesék tartalmának kijátszását. A tevékenységek alatt a magyar beszéd szabályainak megfelelő, személyes példát mutat az óvónő. Pontosan fogalmaz, őszinte, önmagát adja, a gyermeket partnernek tekinti. Megteremti a mese hallgatásához szükséges külső és belső feltételeket, hangulatot. Megosztja érzéseit, érzelmeit, magatartása közvetíti a mesében rejlő üzenetet. Igényesen válogatja ki az irodalmi anyag tartalmát, amely a szituációhoz, a gyermekek életkori sajátosságához, érdeklődéséhez megfelelően kapcsolható. Forrásaink elsősorban a magyar irodalom alkotásai.

A kicsik versei népi mondókák, ritmikus, zenei hatású versek gyűjteménye. Meséik cselekménye egyszerű, érthető, ritmikusan ismétlődő. Ahogyan a gyermekek növekednek, a mesék is bonyolultabbá válnak, a többfázisú állatmesék, népmesék, novellisztikus-realisztikus mesék lesznek jellemzőek mesevilágukra. A mai magyar írók és költők alkotásaival is megismertetjük a gyermekeket.

A nagyobbak mesevilágába már beépülnek a klasszikus tündér- mesék, a tréfás- és a műmesék is. Már meseregényeket, folytatásos meséket is mondhatunk, felolvashatunk nekik. Versanyaguk különböző típusú mondókákkal, kiolvasókkal, több versszakból álló, évszakokhoz, állatokhoz, környezethez, családhoz fűződő művekkel gazdagodik.

Olyan verseket, meséket választunk ki, amelyek közvetítik a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

Az alábbi műfajokból választunk:

- ❖ hintáztatók, lovagoltatók,
- ❖ egyszerű mondóka mesék,
- ❖ halmozó láncmesék,
- ❖ állatok beszédének dramatizálása,
- ❖ népi mondókák,
- ❖ névcsúfolók,
- ❖ halandzsa szövegű kiolvasók,
- ❖ vidám, humoros szövegű versek,
- ❖ egyszerű és fordulatossabb állatmesék,
- ❖ versek és mesék a környezetből,
- ❖ tündérmesék,
- ❖ folytatásos meseregények.

A mesék, versek mellett nagyon fontosok a mindennap előforduló anyanyelvi játékok, amiket a nap folyamán bármikor kezdeményezhetünk.

A tevékenységhez szükséges feltételek biztosítása:

Mesét vagy verset a hét mindennapján, a délelőtti napirend bármelyik szakaszában hallhatnak a gyermekek, mindig megteremtve a mesehallgatáshoz szükséges hangulatot. A mesélés közben az óvónő mindig szemben helyezkedjen el a hallgatókkal; előadásmódjában megnyilvánul személyisége, tekintete, mimikája, hanglejtése, fokozza a meseélményt. A helyes hangképzés, hangsúlyozás, hanglejtés, hangszín, beszédtempó megválasztása, szabályos mondatszerkesztés, mondatfűzés, a nyelvhelyességi szabályok betartása elengedhetetlen eszközök a mesélés során.

A gyermekeknek a csendes pihenő megkezdésekor is mesélünk, ilyenkor hosszabb, vagy folyamatos meséket is mondunk.

A gyermekek „kedvenc” otthoni mesekönyvéből is mesélünk, ilyenkor az illusztrációkat is megnézegetjük.

A verses tevékenységeket lehetőleg mozgásos fantázia-, vagy énekes játékokhoz kapcsoljuk. Naponta többször mondogatjuk a verseket, de nem unalomig, eleinte közösen, majd egyedül is ismételtethetjük azokat.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- ▲ Játék közben odaillő ritmusú szövegeket mondogatnak.
- ▲ Gyarapodik a szókincsük.
- ▲ Használják a metakommunikáció eszközeit.
- ▲ Megérti a környezetében élőket és megérteti magát velük.
- ▲ A verseket, meséket igénylik.
- ▲ A mesék történetek szó fordulatait a mindennapi beszédükben használják.
- ▲ Mesekönyveket nézegetnek, a képekről történeteket mondanak. Óvják a könyveket.
- ▲ Képesek az önálló mesemondásra.

3. Ének, zene, népi játék, tánc

Helye a nevelés folyamatában

Az óvodai ének, zene, énekes játék, kihat az egész személyiség fejlődésre, mert nem csak a nyelvében, hanem hagyományaiban is felfedezhető.

Óvodánkban a dalanyag feldolgozása Forrai Katalin: Ének az óvodában című szakirodalom alapján működik.

Cél:

- ❖ A zene megszerettetése, a zene megismertetése, zenei élményhez juttatás.
- ❖ Mozgás és éneklés élményéhez juttatás, népi játékok, hagyományok megismerése, továbbélése.
- ❖ A zenei anyanyelv megalapozása, ízlésformálás.
- ❖ A gyermek, ének- zenei érzékeinek megalapozása.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ Zenei képességek, készségek, zenei kreativitás fejlesztése, játékkal, énekkel, mondókával.
- ❖ Zenei anyag igényes megválasztása a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint az egyházi, állami jeles ünnepekhez (magyar kortárs művészeti alkotásokból is) a csoportösszetételnek megfelelően.
- ❖ A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál a nemzetiségi hovatartozást is figyelembevétele.
- ❖ A korosztályi sajátosságokra építve, élményalapú értékközvetítés az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány az ünnepeket keresztül.
- ❖ Ének- zenei nevelés feltételeinek megteremtése, a mindennapi tevékenységek alkalmával.

Ének, zene, énekes játék, néptánc feltételeinek megteremtése:

Ahhoz, hogy a gyermekek bekapcsolódjanak az ének- zenei tevékenységekbe, olyan nyugodt, vidám, felszabadult légkört kell biztosítanunk, amelyben a biztonságban érezzék magukat.

A jó zenei légkör nem korlátozódik a szervezett foglalkozásokra, hanem átszövi az egész napot. A hangulatkeltés, a gyermekek érzelmi állapotának megtartása vagy megváltoztatása céljából bármikor lehetséges. A gyermekeknek mindez öröm, élmény lesz, különösen, ha az óvónő a tudatosságot szeretettel, türelemmel és jó humorral ötvözi.

Fontos a megfelelő hely biztosítása az ének- zenei tevékenységekhez.

A zenei nevelés során vannak olyan énekes játékok, amelyek több mozgást igényelnek, ezért ezeket udvaron, vagy tornaszobában játszunk. Egy- egy spontán énekelgetés, mondókázás nem helyigényes, esetleg más tevékenységekhez kapcsolódik, így nem szervezzük azokat nagyobb helyre.

A játékokhoz szükséges eszközöket mindig biztosítjuk.

A zenei képességek és készségek fejlesztésének területei:

Az óvodában a zenei képességekhez az éneklési, ritmikai, hallási és zenehallgatási készségekre bontjuk. Az éneklési készség fejlődéséhez sokszori ismétlés, gyakorlás szükséges, ez azért is elengedhetetlen, mert az óvodában hallás után tanítjuk a dalokat.

A tiszta éneklést segíti:

- ❖ kis terjedelmű dalok tanítása,
- ❖ megfelelő hangmagasságon való éneklés,
- ❖ az óvónő személyes példa mutatása, tiszta éneklése, szép szövegejtése,
- ❖ szóbeli javítás, buzdítás.

A gyermekek különböző zenei élményekkel jönnek az óvodába, adottságaikat, zenei érzékenységük és fogékonyságuk különböző, de minden gyermek zenei hallása fejleszthető.

Feladatunk a gyermekhang ápolása és fejlesztése. A gyermek hangjának védelme és megóvása, a túleröltetéstől, hideg levegőtől. A tiszta, szép, könnyed, lágy éneklés kialakulása érdekében, játékos gyakorlatokkal fejlesztjük a helyes légzésmodort.

A zenei hallásfejlesztése az aktív énekléssel indul és a későbbiekben is, arra épül.

Magas és mély hang különbsége

A magas és mély közötti különbséget térbeli jelenségekhez kapcsoljuk.

A tér és hangmagasság jelzése a zenei írás-olvasást készíti elő.

A hang- és térérzékelés összekapcsolódását az óvodában úgy készítjük elő, hogy a gyermekek figyelmét ráirányítjuk a hangok egymáshoz viszonyított magasságára, a következő képen:

- ❖ a beszéd, mondóka, ének, hangszerjáték bemutatásával,
- ❖ kézzel mutatott különbségek érzékeltetésével, előbb nagyobb, majd kisebb hangtávolságokban.

Halk és hangos közötti különbség

A hang egyik fontos jellemzője a hangerő., amely kifejezi a zene jellegét, hangulatát.

A halk és hangos különbségét mindig egymáshoz viszonyítva, hallható módon érzékeltetjük. /beszédben, mondókaival, énekléssel, hangszeren, zörejekkel /

A hangerő térben is érzékeltetjük vízszintes irányban nyitjuk és zárjuk a karunkat.

Ügyelünk arra, hogy a különbségek ne legyenek túlzóak- kiabálás, suttogás.

A hangszínek felismerése

A gyermekekkel körülvevő környezetben lévő természetes hangok különbözőségeit figyeltetjük meg. (látás-, hallás- megnevezés) A hangokon keresztül a külvilágról fontos ismereteket, értesüléseket, szereznek a gyermekek. A hangszínekre érzékenyebb gyermek többet ismer meg a világból.

A gyermekek egymás hangját is pontosan megfigyelik. A hangszín- felismerő játékokban derül ki, hogy mennyire jól ismerik egymás hangját.

A hangszínek megfigyelése lehet tervezett és szervezett.

A belső hallás - fejlesztése hang nélkül jön létre és a zenei emlékezet tárolja. A gyermekek zenei emlékezete gyorsan fejlődik, sok élményt tárol. A dalok énekelgetése, már az emlékezet bizonyítéka.

Az emlékezet kipróbálása a - **dallamfelismerés**.

Fokozatai:

- ❖ egy jól ismert dalt szöveg nélküli bemutatása,
- ❖ kezdő motívumról, majd belső vagy befejező motívumról,
- ❖ azonos motívummal kezdődő dalok összegyűjtése.

A belső hallást dallambújtatással fejlesztjük.

Ritmusérzék fejlesztése:

Az óvodáskorú gyermek ritmusérzéke az állandó, kellemes zenei tevékenység útján fejlődik.

Az egyenletes lüktetés- a mondókák, dalok szabályosan ismétlődő súlya. A folyamatosságát éneklés közben a játékos mozgás erősíti meg, a többszöri ismétléssel. A gyermekek utánzási

kedvét azzal fokozhatjuk, hogy az ismétlődő motívumoknak játékos értelmet adunk. (ütögetések, karlebegtetések stb.,) A mozgások ne változzanak túl gyakran.

3-4 éves korosztály: az óvónő ölbe veszi a gyermeket, vagy szembe ül vele, így ő irányítja a mozdulatokat.

4-5 éves korosztály: a gyermekek mozgása már összerendezettebb, év végére már képesek körbejárni és egymáshoz alkalmazkodni.

5-6-7 éves korosztály: az egyenletes lüktetést esztétikus, egységes mozgással emeli ki.

Ritmuskiemelés csak akkor lehetséges, ha már az egyenletes lüktetést érzik a gyermekek.

A ritmus hosszabb és rövidebb egységek időbeli egymásutánja, egy hangra egy szótag esik.

Először egyszerű mozdulatokkal emeljük ki a ritmust és a dalban előforduló szüneteket, más mozdulattal érzékeltesük.

A ritmusról való felismerésnél a zenei emlékezetre támaszkodhatunk a nagycsoportosoknál.

A ritmusérzéklet fejleszti a kérdez- felelek játék és a ritmus – visszhang játék.

A tempóérzékelés

A dal gyorsaságát és lassúságát játék közben sok tényező befolyásolja:

- ❖ a dal jellege,
- ❖ a gyermekek mozgásfejlettsége,
- ❖ az óvónő egyénisége,
- ❖ a hely, stb.

Nagyon nehéz feladat a gyermekeket állandó tempótartásra szoktatni.

Tempóérzékelés fokozatai:

- ❖ 3-4 éves korosztály: az óvónő saját mozgásával irányít.
- ❖ 4-5 éves korosztály: az óvónő elindítja a dalt és a gyermekek tovább éneklnek, jó tempótartással, az óvónő segítségével.
- ❖ 5-6-7 éves korosztály: a gyermekek önállóan kezdik a dalt és tartják a tempót, a játék többszöri megismétlése alatt is.

Gyors és lassú közötti különbség

A különbség szemléltetéséhez mindig éneklést és mozgást, időbeli cselekvést használunk.

A kétféle tempó bemutatásánál vigyázunk arra, hogy a gyors és a lassú a normál tempónál gyorsabb és lassabb legyen.

Mozgáskultúra az óvodában

Az óvodás gyermek mozgása egyszerű, természetes, nem lehet örökölni, csak egymástól eltanulni.

Az életkor figyelembe véve kell alkalmazni a különböző mozgásokat, lépéseket.

Az óvodában használt gyermektáncok: a páros forgás, guggolás, taps, kifordulás.

Az óvónő tervszerűen és céltudatosan fejlessze a mozgáskészséget, ellenőrizze, javítsa a mozgást.

Játékos mozdulatokat, változatos térformákat alkalmazva fejlődnek a tér- és formaérzékük. Térformák változatai: két kör, csigavonal, kígyóvonal, sorgyarapodó, egy kapu és átbújó sor, szűkülő- táguló kör stb.

A zenei alkotókészség fejlesztése

Alapja a gyermek kitaláló és önkifejező törekvése, amit az óvónő improvizáló kedve bontakoztat ki. Az óvónő zenei műveltsége mintát ad a gyermekek számára.

A spontán hangicsáló- gyermek már sok zenei élményt gyűjtött, a csoport lékőrből jól érzi magát. Nem a felnőtt értelemben vett alkotás az övé, csak egyszer elhangzó gyermeki játszadozás.

A gyermek a maga kedvére *–dúdolgat–* ismert dallamot más szöveggel, valamilyen otthoni élmény hatására.

A spontán önkifejezés vágyát a tudatos önkifejezés öröme követi. Az óvónő indirekt módon befolyásolhatja a gyermekek zenei alkotókedvét, különböző énekes játékokkal, felelgetőkkel, hangjátékokkal.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat.
- Önállóan kezdeményeznek dalos játékokat.
- Vállalkoznak önálló éneklésre, szereplésre.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat, zörejt hangokat.
- Figyelmesek a zenehallgatás során.
- Érzik a ritmust, a lüktetést.
- Rögönöznek dallamot, ritmust, mozgást.

4. Rajzolás, festés mintázás, kézi munka

Helye a nevelés folyamatában

A rajz, mintázás, kézimunka összetett, sokszínű nevelési terület, szorosan kapcsolódik más nevelési területekhez. A gyermekeket vizuális hatások érik elsőként, amelyek fontos szerepet játszanak a személyiség fejlődésük során.

Cél:

Vizuális élmény átélése, befogadása. A látási-, tapintási-, mozgási érzékelés összerendezése.

Az alkotási vágy felkeltése, az ehhez szükséges technikák elsajátítása.

A vizuális észlelés, emlékezet, képzelet, a vizuális gondolkodás pontosabbá, könnyebbé tétele, az intellektuális látásmód kialakítása.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ A vizuális tevékenységek feltételeinek megteremtése (hely, eszköz, szokásrendszer kialakítás) az egész nap folyamán.
- ❖ A különböző képesség figyelembevétele.
- ❖ Az érdeklődés felkeltése az ábrázoló tevékenységek iránt, az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.
- ❖ Élményekhez juttatás, fantáziafejlesztés.
- ❖ A gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatása és a tehetségek felismerése.
- ❖ A fenntarthatóságra, a környezettudatos gondolkodásra nevelés, a természetes anyagok előtérbe helyezésével, termékek felhasználásával, az új kreatív megoldások keresésével.

A vizuális tevékenység alapvető feltétele, hogy a szükséges eszközök mindig elegendőek és elérhetőek legyenek. Azért, hogy a gyermekek bármikor alkothassanak a játék időben is.

Az udvar adta lehetőségeket igyekszünk a legjobban kihasználni egész évben (homokozó, hó). A gyermekek alkotókedvének kialakulását, úgy tesszük lehetővé, hogy a hét mindennapján biztosítunk számukra az alkotás lehetőségét. Olyan környezetet biztosítunk, amely szabadon fejleszti a gyermekek fantáziáját, és vizuális tapasztalatokhoz juttathatja őket.

Mindig elég időt adunk a próbálkozásokhoz, nem várunk azonnal kiváló alkotásokat. Szem előtt tartjuk, hogy a gyermekek is, akárcsak mi, a szemük mellett az érzelmeikkel látnak, s ez vizuális memóriájukat is befolyásolja.

Az tevékenységek közben lényeges, a jó hangulat, mert az így készült alkotások hangulata is jó, és a gyermekek ez által, érzelmi többletchez jutnak, hiszen ők is érzik a pillanat varázsát.

Ahhoz, hogy a gyermekek nyugodt körülmények között tudjanak dolgozni, jól működő szokásrendszerre van szükség, amelyek lehetővé teszik a balesetmentes tevékenységet.

Ezek a szabályok a következők:

- ❖ Az olló helyes használata.
- ❖ A tű helyes használata.
- ❖ Egyéb szűrő, vágó eszközök használata.
- ❖ Különböző festéket helyes használata.
- ❖ Türelem, tolerancia.

A tevékenységek megszervezésénél mindig figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, az egyéni fejlettségi szintjét.

Fontosnak tartjuk, hogy soha nem kényszerítsük a gyermekek direkt alkotásra, hanem teremtsünk spontán helyzetekhez kapcsolódó tevékenységet.

A gyermekek valamennyi rajzát, alkotását értékként kezeljük!

Minden tevékenység után lehetőséget biztosítunk egymás munkájának nézegetésére, a szülők által látható helyen.

A vizuális tevékenységek:

A vizuális nevelés, a hatásrendszerét, kötött és kötetlen tevékenységek szervezésével érjük el. A kötött foglalkozások, formálják a gyermekek magatartását. A kötetlenség, lehetővé teszi, a résztvevő gyermekek számára, hogy egyénre szóló segítséget kapjon. Így, az óvónő is követni tudja, az egyes gyermek szín- és formavilágát, technikai ismereteit, eszközhasználatát. A vizuális nevelésben belüli fejlesztési lehetőségek eszközei:

Rajzolás:

Az ábrázolás kezdete a firkák. A firkálásra kapnak lehetőséget lapon, földön, táblán, asztalon, homokban, hóban, aszfalton (kréta, pasztell, rajzolópálca, vastag ceruza). A firkák lehetővé teszik a nagymozgások erőteljesebbé tételét. A firkálást elhagyva, tovább fejlesztjük a gyermekek ábrázolását olyan eszközökkel, amelyek finomabb mozgást igényelnek (színes ceruza, zsírkréta, filc stb.).

A rajzkészség fejlődését figyelemmel kísérjük, szükség szerint alakítjuk.

Festés:

Először megismerik a festék tulajdonságait, az ujjukkal hagyjak nyomot a papíron.

Különböző technikával hagyjanak nyomot a papíron, ilyen a nyomda, dúcok, tárgyak, növény nyomatok, szimmetrikus képvarázslatok.

Kisebb, nagyobb felületeket festenek kedvükre. Ehhez fontos, az ecset és a festékezelés elsajátítása. Szükség szerint használjanak vastag vagy vékony ecsetet.

A festéshez gombfestéket és temperát alkalmazunk, lehetőséget teremtve a színkeverésre.

Mintázás:

A képlékeny agyag használata nagy élmény a gyermekek számára.

Gyúrnak, alakítanak homokból, hóból, só- liszt gyurmából, gyurmából, lehetőség szerint ünnepek alkalmával téstábol.

A különböző anyagok formálása más- más lehetőséget nyújt, amit a gyermekek nagy örömmel fedeznek fel.

Finommozgás és manuális készségfejlesztő technikák a lapítás, gömbölyítés, sodrás, nyújtás, kihúzás, karcolás, nyomás, a formák tagolása, részegből egész kialakítása.

A téma szerint biztosítunk kiegészítőket az alkotások díszítésére.

Építés, barkácsolás:

Térbeli alakzatok létrehozása különböző anyagokból, tárgyakból.

A tevékenység közben ollóhasználat, ragasztás helyes technikájának elsajátítása.

Egyszerűbb papírhajtogatás menetének megismerése, alkalmazása a játékokban.

Az alkotás közben fejlődik finommozgásuk, szépérzékük, szín és formaviláguk, törekednek a pontosságra, kitartóbbak lesznek.

Műalkotás, kézművesség:

Műalkotások hangulatának, színvilágának megfigyelése, megbeszélése.

A gyermekek környezetében lévő esztétikus jelenségek, építmények megfigyelése, lehetőség szerinti látogatása.

A helyi kézművesek látogatása, lehetőség szerint munka közben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- Élményeik kifejezésére bátran használják az ábrázolás eszközeit, technikáit.
- Az eszközöket készség szintjén használják.
- Hangulatot teremtenek színekkel, formákkal.
- Emberábrázolásban megjelennek a részformák.
- Egyszerű formákat kívágnak, hajtogatnak, ragasztanak.
- Ismerik, és építés során használják a térviszonyokat.
- Örömmel ábrázolnak.

5. Mindennapos mozgás

Helye a nevelés folyamatában

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. A tevékenység alapvető szervezeti kerete: a spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, az irányított, mindennapos mozgásfejlesztés és a szervezett mozgásos tevékenység.

Cél:

A gyermek természetes mozgásigényének megőrzése. A mozgásfajták sokaságának megszerettetése, az egészség megőrzése, az edzettség fokozása rendszeres mozgással.

A gyermek egészséges testi- és mozgásfejlesztése, a természetes mozgások, az egészséges életvitel megalapozása.

A gyermek testi képességeinek sokoldalú fejlesztése, az egyéni képességeket figyelembe véve.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ A gyermek fejlődéséhez, fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos környezet biztosítása.
- ❖ Összerendezett nagy és kismozgások /finommotoriak / fejlesztése.
- ❖ A gyermek testi képességeinek fejlődésének elősegítése, egyéni képességeket figyelembe véve.
- ❖ A gyermek egészségének védelme, edzése.
- ❖ Mindennapi frissítő torna és testnevelés foglalkozás rendszerességének biztosítása.
- ❖ Preventív és korrekciós mozgásprogram alkalmazása.
- ❖ A gyermek mozgásigényének kielégítése, folyamatos megfigyeléssel kísérve.

- ❖ A gyermekek mozgásfejlődését különböző mozgásfejlesztő programokkal segíteni, alakítani mozgáskoordinációjukat.
- ❖ A mozgás minden óvodai tevékenységben jelenjen meg, (gondozásban, önkiszolgálásban, a szabad játékban stb.)
- ❖ A mozgásos feladatokat végezzék zenére, zenei ritmusra, mozgáskultúrájuk fejlődjön népi játékok, táncok elsajátítása során.

A spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység:

Az óvodába kerülő gyermekek életkori sajátossága, hogy szeretnek ugrálni, futkározni, csúszni, mászni, mozogni. Ezért biztosítani kell az ehhez szükséges balesetmentes környezetet, helyet és időt.

Fontos feladatunk, hogy megőrizzük, szükség szerint felkeltsük a, mozgáskedvez, és tudatosan építsünk rá. Folyamatos motiváció, pozitív megerősítés, a szabályok lefektetése, betartatása is elkerülhetetlen a fejlesztés során.

A napirendet úgy alakítjuk ki, hogy a mozgáshoz megfelelő legyen a hely, az eszköz. Ez legyen akár a csoportszobában, tornaszobában vagy az udvaron. Az eszközök és a tevékenységek kiválasztásánál figyelemben vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, fejlettségi szintjét és a csoport összetételét.

A programunk pillérei: a mozgás, a kommunikáció és a játék.

Ezeket ötvözve igyekszünk a gyermekekhez közel kerülni, ösztönözni az önkéntes részvételre.

Fontosnak tartjuk a szabadban végzett mozgás megszervezését, mert ott még természetesebb körülmények között mozoghatnak a gyermekek.

Az irányított, mindennapos mozgásfejlesztés:

A mindennapos testnevelés rendszeres, megfelelően szervezett tevékenység, amelyen a gyermekek szívesen vesznek részt. Ezt a tevékenységet naponta szervezzük 10-20 percben, lehetőség szerint ezt is a szabadban végezzük.

A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban a mozgásos játékok adják, kiegészítve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. A gimnasztika anyaga főleg tartásjavító gyakorlatokból állnak a helyes testtartás kialakítása érdekében.

Mindig figyelembe vesszük az évszakok változásait, gondosan felkészülünk a mindennapi mozgásos gyakorlatok szervezésére, biztosítjuk a balesetmentes környezetet, helyet, időt és légkört.

A mozgásfejlesztésben meghatározó:

- ❖ a gyermekek jó hangulatban szívesen vegyenek részt a tevékenységeken,
- ❖ a megfelelő terhelés biztosítása,
- ❖ minden gyermek a saját képességének megfelelően végezze a feladatokat.

A mozgásanyag vázát Dr. Tóthszöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában c. módszertani kézikönyve képezi.

Mozgásos játékok

A mozgásos játékok komplex módon fejlesztik a gyermekek személyiségét, megtalálhatók benne a játékok, játékos mozgásos elemek. A gyermekek alapvető természetes

megnyilvánulási formája.

A szervezett mozgásos tevékenység:

Az intézményünkben kialakult szokások szerint, mindig a lehető leghamarabb elkezdjük szervezni a testnevelés foglalkozásokat. Ez az időpont mindig a csoport összetételétől is függ. A mozgások szervezésének anyaga mindig a csoportban lévő gyermekek fejlettségi szintjétől függ.

Fontos feladat, hogy szem előtt tartsuk, a sokoldalú személyiség kibontakoztatását, az egyéni szükségletek és képességet figyelembevételét. A már kialakult kezdeményezőkedvet, önállóságot, bátorságot, kitartást, egymás segítségét, alkalmazkodó képességet, mások sikereinek elismerését stb. tovább fejlesszük.

A bemelegítésre járásokat, futójátékokat szervezünk. A rend- és gimnasztikai gyakorlatok végrehajtása során a / csoport összetételének / megfelelő vezényszavak használata, egységes mozgásvégrehajtást eredményez.

A gimnasztikai gyakorlatok összeállításánál a hangsúly a testtartás érdekében a törzs gyakorlatokra helyeződik át, de minden izomzat fejlesztésére ügyelünk.

A gyakorlatok megválasztása az adott tevékenységgel függ össze. A gyakorlatok végrehajtása fokozatosan történik.

A főgyakorlatok pontos bemutatására mindig ügyelünk, a bemutatást vagy a bemutattatást minden esetben magyarázat és folyamatos dicséret követi.

Az új mozgások gyakorlására megfelelő időt és helyet biztosítunk a mozgások rögzülése érdekében.

A testnevelés során lehetőségük van a gyermekeknek több eszközt kipróbálni, szabadon, egyéni ötleteiket megvalósítani. Ilyenkor a gyermekek igazán felszabadultan mozoghatnak, és elérhetik az aktív pihenés szintjét.

Testnevelési foglalkozások szervezése

A testnevelés feltételeit az óvodapedagógus megteremti / tornaszobában/, az eszközöket, a folyamatos levegőztetést biztosítja, a nagymozgásokat heti két alkalommal szervezi.

A gyermekek napját az óvodában úgy szervezzük, hogy minden gyermek számára biztosítva legyen az a mozgáslehetőség, amit a szervezete és idegrendszere igényel. Mozgásukat csak veszély esetén korlátozza az óvodapedagógus.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A természetes mozgások elemeit a mozgásfejlődés útját életkori sajátosságukhoz képest elsajátítják.
- Szeretik és igénylik a mozgást.
- Ismerik a vezényszavakat és tudnak a hallottak szerint cselekedni.
- Tudnak mozgás közben irányt változtatni, térben tájékozódni.
- Képesek kört és sort alakítani.
- Egyensúlyoznak egy lábon, valamint különböző szerekben emelt magasságban.
- Kisebb akadályokat átugranak.

- Kialakul az egészséges versenyszellem, kitartóan képesek a feladatok elvégzésére.
- Játékos és verseny helyzetben megfelelő akarattal, fantáziával, kreativitással, önálló szervezéssel vannak jelen.
- Figyelmük, gondolkodásuk, emlékező képességük, ötletességük megfelelő szintű.
- Mozgásban kitartóak.

6. A külső világ tevékeny megismerése

Helye a nevelés folyamatban

Elősegíti, hogy a gyermekek tapasztalatokat szerezzenek a közvetlen és tágabb természeti-emberi-, tárgyi- környezet, formai-, mennyiségi-, téri- viszonyairól.

A szerzett tapasztalatok feldolgozása, az értelmi képességek fejlesztését, a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetétnek megalapozását, a néphagyományőrzést teszi lehetővé.

Cél:

A gyermekek érdeklődésének felkeltése különböző tevékenységekkel. A természeti és társadalmi ismeretek bővítése, rendszerezése. A megfigyelő képességük, gondolkodásuk, emlékezetük fejlesztése, a környezetükhöz való helyes érzelmi és erkölcsi viszony kialakítása.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ Környezetvédelem.
- ❖ Néphagyományőrzés.
- ❖ A gyermek saját élményeik és a szervezett tapasztalatszerzéseken keresztül, a környezet megismertetése.
- ❖

A gyermek aktivitása során, tapasztalatokat szerez a közvetlen és a tágabb természeti, emberi, tárgyi környezet, formai, mennyiségi, téri viszonyairól. Miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetben való életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódásához szükségesek. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenységek egészét.

A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körülölelik a többi nevelési területet.

A gyermekek egyéni tapasztalataikra, élményeikre támaszkodva, abból kiindulva nyújtunk új ismereteket, illetve a már meg lévőket, rögzítjük és rendszerezzük.

Magatartásukban fejlesztjük a toleranciát, önfegyelmet, a viselkedésükben a tiszteletet, részvétet, őszinteséget, segítő szándékot, tiszteletet.

Az óvoda, mint új környezet megismerése során fontos, hogy pozitív érzelmi hatások érhék a gyermeket, így alakul ki magabiztosságuk, otthonosságuk. Ennek érdekében megszervezzük,

hogy megismerjék az intézményben, és a közvetlen közelében dolgozó felnőttek munkáját. Megismerkednek a közlekedéssel, középületekkel, a környezetükben történt változásokkal.

Ezek megismertetésére sétákat, kirándulásokat szervezünk.

Fontos feladatunk, hogy védjük a környezetet, az élőlényeket. Már egy óvodás gyermektől is elvárható, hogy vigyázzon a tisztaságra, védje a növényeket, állatokat. Mivel minden gyermek, aki az intézményünkbe jár falusi életet él, közvetlen közelről figyelhetnek környezetükre, a szülők bevonásával.

3-7 éves korban szemléletük tolerálható, érzékenységük alakítható azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket a környezetet károsító jelenségekkel kapcsolatban szerezhetnek. /szemetes környezet, autó kipufogók stb. /

A jövő nemzedékét neveljük ezért fontos feladatunk a szülőkkel együtt a szemlélet-formálás.

1. Környezet

A társadalmi környezet

Ide tartoznak a gyermekeket közvetlenül körülvevő világ legizgalmasabb jelenségei:

- ❖ Az otthon a családdal kapcsolatos legfontosabb ismeretek, élmények;
(összetétel, összetartozás, feladatok, születési hely, lakóhely)
- ❖ Komforttechnika (világítás, fűtés, vízvezeték, hulladékkezelés, telefon számítástechnika,)
- ❖ Az óvodai élet rendje, az óvoda dolgozóinak munkája, emberek munkája, foglalkozása;
- ❖ Az óvoda környékének objektumainak: az udvar, a kert, a játszótér, az utca, a közlekedés és szabályai;
- ❖ Az óvoda székhelyének főbb nevezetességei: a park, a mozi, a könyvtár, a posta stb.
- ❖ A testünkkel kapcsolatos elemi ismeretek, egészségvédelem. / testkép, test séma, belső tulajdonságok, érzelmek /
- ❖ Az első osztályosok élete.

A természeti környezet

A gyermekek számára érdekes és vonzó jelenségek:

- ❖ A legismertebb növények, zöldségfélék és gyümölcsök, valamint a növényápolás legelemibb műveletei;
- ❖ A legfontosabb házi- és vadonélő állatok életmódja, haszna;
- ❖ Az évszakok, napszakok jellemzői, az időjárás és alkalmazkodás összefüggései, sajátosságai;
- ❖ Az ember munkája a természetben.

Környezetvédelem:

Minden témakörben megjelenik az odaillő részével.

Növények, állatok védelme- óvása.

Közvetlen környezetünk tisztántartása, megőrzése.

Viselkedési szabályok, szokások.

Takarékos szemlélet kialakítása.

Óvodánk ünnepei, rendezvényei

- ❖ Mikulás: jön hozzánk a Mikulás, közös ünneplés, a Mikulás az óvodába jön.
- ❖ Karácsony: műsort adunk a falu előtt.
- ❖ Anyák napja: bensőséges hangulatú műsorral köszöntjük az anyákat és a nagymamákat.

- ❖ Évzáró: csoportban műsort adnak a gyermekek az egész éves anyagból, ajándékkal búcsúztatjuk a nagycsoportosokat.
- ❖ Gyermeknap: óvónők bábelőadással kedveskednek a gyermekeknek, sportnapot szervezünk a szülőkkel együtt.
- ❖ Nemzeti ünnepek:(március 15.) érzelmi átélés az ünnephez kapcsolódó versekkel, énekekkel.
- ❖ Születésnapok: az ünnepelt gyermek köszöntése, igény szerint.
- ❖ Világnapok:

Víz világnapja	március 22.
Föld napja	április 22.
Madarak, fák napja	május 10.
Környezetvédelmi világnap	június 5.
Állatok világnapja	október 4.

Az óvodánkban az ünnepnapok kitűnnek a hétköznapiakból. Előtte több napig készülődünk az ünnepre, így lehetőséget biztosítunk az érzelmi átélésre, majd ünneplőbe öltözünk, és esetenként vendégeket hívunk.

2. Matematikai tapasztalatok:

Cél:

A környezet formai, mennyiségi, téri viszonyainak megtapasztalása játékos formában, a gyermekek képességeit figyelembe véve.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ A matematikai érdeklődés felkeltése.
- ❖ Összefüggések felismerése, megtapasztalása.
- ❖ A logikus gondolkodás megalapozása, a problémahelyzetek teremtése, megoldása.

Fontos, hogy kisgyermek korban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse tudatosabb óvodai nevelés, a gyermekek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Óvodáskorra jellemző a fejlődés béli különbségek.

A környezetünk mennyiségi és formai összefüggéseire épülő tevékenységek az óvodába lépést követően folyamatosan kezdődnek.

Bevezetjük őket a matematika világába, felkeltjük kíváncsiságukat, érdeklődésüket. A matematikai tevékenységekkel természetes módon ismerkednek meg. A kifejezések fokozatosan beépülnek beszédükbe.

Feladatunk, hogy a gyermekeket megismerve tervezzük meg a következő időszak egyénre és csoportra szabott fejlesztését.

Az óvónő dönti el, hogy kötött vagy kötetlen formában végzi a matematikai nevelést, de feltétel, hogy a foglalkozást hassa át a játékoság, az élményt adó légkörben zajló cselekvés.

Igyekezünk a matematikai foglalkozásokon minél több probléma-helyzetet teremteni, hiszen így tudjuk leginkább aktivizálni a gyermekeket logikus gondolkodásra. Hagyjuk a gyermeket saját logikájuk szerint gondolkodni, ha a kínálgató lehetőségek közül nem fedezi fel mindegyiket, próbáljuk rávezetni, több oldalról megközelíteni, de semmiképpen ne vegyük el

tőlük a felfedezés örömét, hanem tartsuk ébren érdeklődésüket, míg rá nem jönnek az összes megoldásra. Ezzel fejlődik logikus gondolkodásuk, problémafelismerő, megoldó készségük és kitartásuk. A tevékenység és a megerősítés hatására sikerélményekhez jutnak a cselekvésben és gondolkodásban.

A matematikai tevékenységek során nagyon lényeges, hogy pontosan fogalmazzunk meg gondolatainkat, hogy a probléma felvetése egyértelmű legyen a gyermekek számára.

A használt tárgyakat, eszközöket, anyagokat és az ezekkel való cselekvéseket mindig megnevezzük.

Lényeges a verbális fejlesztés szempontjából az osztályozás, főként a halmazokkal végzett feladatokban. Fontos helyet foglal el a matematikában a térbeli viszonyok, leglényegesebbek az irányok és a helyzetek, ezeket használat közben megnevezzük.

A fejlesztés tartalma:

Halmazok: képzése, összehasonlítása tulajdonságaik szerint, szétválogatása, bontása részhalmazokra, elemeinek sorba rendezése, összemérés becsléssel, párosítás.

Mennyiségek összemérése: Magasság, tömeg, hosszúság, űrtartalom, mennyiség, terület, szélesség, vastagság szerint.

Számképek felismerése.

Tapasztalatok szerzése a síkidomok és a testek körében.

Játék a tükörrel.

Az irányok és névutók alkalmazása.

Sorszámok, sorszámnevek, számlépcső.

Matematikai eszközök:

- ❖ A mindennapi élet adta tapasztalatok.
- ❖ Játék eszközök, berendezési tárgyak.
- ❖ Személyiségfejlesztő munkalapok.
- ❖ Manipulációs eszközök.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- A gyermekek felismerik a tárgyak, személyek, történések, tulajdonságait, megnevezik őket.
- Alkalmazzák az analízist, szintézist.
- Felismerik az ok- okozati összefüggéseket.
- Szám fogalmuk kialakult, számlálnak 10-ig.
- Megkülönböztetik az irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat, beszédükben és a tájékozódásban használják.
- Váratlan helyzetekben az adódó problémákat megoldják.
- A különböző formákat megismerik, tulajdonságaikat elsorolják.
- Életkori sajátosságainak megfelelően megtanulnak tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb környezetükben.
- Megerősödik pozitív érzelmi viszonyulásuk az őket körülvevő környezet iránt.
- Különbséget tesznek az évszakok, napszakok között.
- Ismerik személyes adataikat.

- Ismerik a közlekedési eszközöket, a gyalogos közlekedés szabályait és alkalmazzák is.
- Ismerik a kulturált viselkedési szabályokat.

7. Munka jellegű tevékenységet

Helye a nevelés folyamatában

A munka a személyiségfejlesztés fontos eszköze. Az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a kettő.

A munka áthatja a gyermek tevékenységeinek egészét, ezek során ismerkednek környezetükkel, az őket körülvevő tárgyakkal, a világgal. Ezáltal egyre több információ birtokába juthatnak. Munka jellegű játékos tevékenység: az önkiszolgálás, az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

Cél:

A gyermeki felelősség, kitartás, kötelességtudat, önállóság kialakítása.

Óvodapedagógus feladat:

- A saját személyükkel kapcsolatos teendők önálló végzése, a fejlettségüknek megfelelően, szükség szerint kérjenek segítséget.
- Vegyenek részt a környezetük rendben tartásában.
- Vállaljanak önként egyéni feladatot.

Az óvodánkban a gyermekek önkiszolgáló és alkalomszerű munkát végeznek. A munkajellegű tevékenységeknek nagy a nevelő ereje.

Fontosnak tartjuk, hogy a munka nevelő erejét. A munkavégzés közben, megismertetjük a gyermekekkel a munkaeszközöket, a munkavégzés technikáját, szabályait. A munka mindig örömforrás legyen a gyermek számára, és az elvégzendő tevékenység ne haladja meg a képességeit.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- A feladatokat önállóan, szívesen végezzék.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- Óvja saját és társa testi épségét.
- Figyeljenek saját maguk és környezetük rendezettségére.

8. Kommunikáció

Helye a nevelés folyamatában

A szocializációban, a beszéd, a kommunikáció a gyermekek kapcsolatainak kialakítása során, önkifejezés során, a gondolkodás fejlődésében a legfőbb eszköz. A beszéd és a kommunikáció által erősödik a gyermek biztonságérzete, növekszik tájékozottsága, gazdagodnak ismeretei, kiterjednek kapcsolatai, fejlődik kifejező készsége anyanyelvi kultúrája.

Cél:

A szocializáció elősegítése, a családi nevelés kiegészítése, pótlása, az iskolai alkalmasság elősegítése, a korrekció.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ A tiszta érthető beszéd kialakítása, a beszédértés.
- ❖ A beszédtechnikai eszközök helyes használata / légzés, kiejtés stb. /.
- ❖ A beszéd elemeinek alkalmazása / ritmus, beszéddallam, tempó stb. /.
- ❖ A metakommunikatív eszközök értéke / tekintet, testbeszéd, gesztusok stb. /.

A kommunikációs nevelés gyakorlati formái:

- ❖ Spontán kommunikációs helyzetek, szituációk melyek létre jöhetnek óvodapedagógus – gyermek, gyermek – gyermek között a tevékenységek során, szabadon.
- ❖ Tervezett, de nem csak kommunikációs tevékenységhez kapcsolódó.
Ebben a szituációban az óvodapedagógus feladata kiaknázni a fejlesztés lehetőségét, úgy tervezni a tevékenységet, hogy tudatosan megfigyelhesse, vagy irányíthassa a kommunikációs feladatot.
- ❖ Kifejezetten képességfejlesztés szándékával szervezett játékos gyermeki tevékenységek.
Pl.: a beszédtechnikát fejlesztő játékok; kifejező beszédeszközöket gyakorló játékok; szóbeli közlést, gondolkodást fejlesztő anyanyelvi játékok; beszédértést fokozó gyakorlatok; a metakommunikációs eszközök helyes használata / test beszéd, öröm, bánat, tekintettartás /.

Az óvodapedagógus és a gyermekek között kialakult bensőséges kapcsolat, a jó társas-
kapcsolatok és a különböző helyzetekben gyűjtött sokrétű tapasztalat segíti elő a
kommunikációs helyzeteknek megfelelő hangleadést, beszédritmust, hangerőt, szünettartást,
beszédkészség és a metakommunikáció fejlődését.

A kommunikáció fejlesztéséhez kapcsolódó feladatok

A tevékenységek során az óvónő hívja fel a gyermekek figyelmét a különböző
megnyilvánulásokra és annak jelentést hordozó szerepére.

Képeskönyv, illusztrációk nézegetése közben, mesemondáskor is természetes lehetőség nyílik
egy –egy arckifejezés, testtartás, mozdulat értelmezésére.

Figyelemmel kísérjük a gyermek kialakulóban lévő egyéni beszéd sajátosságait és szükség

szerint szakember bevonásával, korrigáljuk azt.

A színes, a témához fűződő, érzelmeket is kifejező beszéddel: a közléssel, az elbeszéléssel a beszélgetőtársat, -társakat hallgatóvá, élménybefogadóvá formáljuk, úgy, hogy mindig meghallgatjuk élményeiket, történeteiket.

Olyan szituációkat teremtünk, ahol változatos élményhez juttatjuk a gyermekeket, és lehetőség nyílik a kifejező hanghordozás, a változatos szókincs, az érzelmeket megjelenítő viselkedés fejlesztésére.

A beszédkésztség és a kommunikációs készség fejlesztését, folyamatos megfigyelés előzi meg, hogy az egyén és a csoport fejlődésének ütemét meg tudjuk határozni. Erre azért van szükségünk, mert a gyermekek eltérő családi, vagyis kommunikációs tapasztalatokkal rendelkeznek és így eltérő ütemben, különböző módon fejlődnek majd az óvodai élet során is. Ehhez elkerülhetetlen, hogy megfigyeljük azt, hogy a gyermek beszédének melyik összetevőjében tapasztalható leginkább a hiányosság. A gyermek és a környezete ismeretében feltárjuk a hiányosságok okait is.

A gyermek értelmi fejlettségében a beszédkésztség és a megismerő tevékenység nagymértékben összefügg, ennek ellenére a beszédkésztség fejletlensége vagy a beszédhiba még nem jelent értelmi visszamaradást. Az ilyen elmaradottság estén nagy gondot fordítunk az egyéni fejlesztésre, fontosnak tartjuk, hogy ez ne gátolja a gyermeket a tapasztalatgyűjtésben, a megismerő tevékenységben, a társas kapcsolatok alakításában.

Minden esetben igyekszünk megérteni az alig, vagy hibásan keveset beszélő gyermeket, ha az csak gesztusokkal, mimikával fejezi ki magát.

A gyermekek kiegyensúlyozott fejlődése érdekében elengedhetetlen feladatunk, hogy az esetleges beszédhibákat felismerjük és szükség esetén logopédus bevonásával, kezeljük azt. A logopédus heti rendszerességgel foglalkozik azokkal a gyermekekkel, akiknek a beszédében olyan elmaradás, hiányosság van, aminek korrigálásához szakember szükséges. Ezekhez a foglalkozásokhoz logopédiai szobát rendeztünk be a Kistérségi Társulás.

Az apróbb beszédhibák javítására a nap folyamán játszhatunk anyanyelvi játékokat, amely szervezése legyen tudatos, szervezett.

A fent említettekből következik, hogy a kommunikációs nevelés szoros kapcsolatban áll az anyanyelvi neveléssel.

Anyanyelvi nevelés

Az óvodai anyanyelvi-, irodalmi nevelés szerves része az óvodai élet egészének.

A mese, a vers, a ritmusos mondókák a gyermekekhez közelálló irodalmi művek, amelyek, mondanivalóját, ha megértik, egész életükben elkíséri őket.

Cél:

A gyermekek érthető, kifejező beszédkésztségének kialakítása.

Az anyanyelv fejlesztése, a kommunikációs képességek kibontakoztatása.

Irodalmi érdeklődés felkeltése, az önkifejezés megalapozása.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ Az anyanyelv elsajátítása a folyamatos kommunikáció során.
- ❖ Az esetleges problémák kijavítására a megfelelő nyelvi játékok kiválasztásával, szükség szerint logopédus bevonásával felzárkóztatás.
- ❖ A tevékenységekhez szükséges feltételek biztosítása.
- ❖ A nyelvi kultúra alapjainak lerakása, egyéni képességek fejlesztése.

Az óvodai anyanyelvi nevelés komplex folyamat, ami jelen van az egész nevelési folyamatban. Minden feladatot, minden tevékenységet úgy szervezünk, hogy megjelenjen benne az anyanyelvi nevelés. Ez segíti a gyermekek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti az iskolai tanulásra való zökkenőmentes felkészülést.

A feladatokat a család, a közvetlen környezet megismerésétől kiindulva szervezzük, a gyermekek élményeihez, tapasztalataihoz kapcsolódva.

Az óvodapedagógusok türelmesen, folyamatosan figyelemmel kísérik a gyermekek nyelvi fejlődését, az esetleges eltérésekre, hibákra, lemaradásra felfigyelnek és felzárkóztatást, korrekciót alkalmaznak / estenként szakemberek bevonásával /.

Az anyanyelvi nevelés keretei, tevékenységi formái

Gondozás során hogyan jelenik meg:

Szükségesnek tartjuk, hogy az óvónő minden tevékenység, így a gondozás közben is beszélgesse a gyermekekkel. Beszédével kifejezi a ragaszkodását a gyermekekhez, hangvétele kedves, meleg. Példát mutatunk arra, hogy hogyan lehet a beszédet kifejezővé tenni a hangerő, a hangszín megfelelő változtatásával. Párbeszéd kialakítása során a gyermek szükségletei, kívánságai szóbeli kifejezésre jutnak, megfigyelhetjük a szóbeli utasítás megértését.

Az étkezés alatt személyes példamutatással sajátítatjuk el a kulturált étkezési szokásokat. / pl.: csendes beszédet, /

Az ételek megnevezésével gazdagítjuk szókincsüket.

Az önkiszolgálás alatt is folyamatosan beszélgetünk a gyermekekkel így ösztönözzük őket a kérdésre, gondolkodásra, ezzel segítjük a szocializációjuk kialakulását.

A gyermekek harmonikus fejlődésének egyik legfontosabb óvodai feltétele a nyugodt jó légkör. A nyugodt légkör kialakítása érdekében bizonyos szabályok alkalmazása, betartása elengedhetetlen. Ezek az illemszabályok, melyek a család és az óvoda illemrendszerén keresztül tanul meg a gyermek. Megtanulja, hogyan kell bizonyos helyzetekben a felnőttel, társaival szemben viselkedni.

Az illemszabályok nem mások, mint a gyermekek magatartásával szembeni elvárások, udvariasság formái ezek:

- ❖ köszönés,
- ❖ bemutatkozás,
- ❖ megszólítás,
- ❖ kérés- megköszönés,

❖ véleménynyilvánítás, -beszélgetés.

Köszönés:

A köszönés kialakulására a gyermeknek időt, ismétlődő szituációt, nyugodt derűs légkört kell biztosítani. A kívánt eredményt csak személyes példamutatással érhetjük el, soha nem szabad erőltetni. Ha már kialakult a köszönés iránti igény, akkor tudatosítjuk, hogy mikor köszönünk / belépünk valahova, hozzánk lép be valaki, ismerőssel találkozunk, mindig viszonzozzuk a köszönést /.

Bemutakozás:

Óvodába kerüléskor néhány gyermeknek gondot okoz a bemutatkozás, az is előfordul, hogy nem tudja a teljes nevét. Ilyenkor elsődleges feladatunk, hogy különböző játékokkal megtanítjuk a nevüket, majd azt, hogyan mutakozzanak be.

Tudatosítjuk, hogy milyen helyzetekben szokás bemutatkozni ezek: ha ismeretlen helyre megyünk, - ha valaki rákérdez a nevünkre, - ha családdal, baráttal vagyunk, illik bemutatni őket egymásnak.

Megszólítás:

A megszólítás fontos a gyermekek számára, mert napközben megszólítják társaikat, a felnőtteket. A bizonytalankodó, szorongó, zavarba esett gyermeket segítjük kisebb megbízatások végrehajtásával, megerősítéssel, dicséréssel.

Tudatosítjuk, hogy kit hogyan szólítunk meg. Az ismerősöket mindig a nevükön szólítjuk, az idegenektől megszólítás előtt „elnézést kérünk”, majd bemutatkozunk.

A megszólításra minden esetben válaszolni illik, ami lehetséges szóban vagy metakommunikációs eszközökkel.

Kérés- megköszönés:

A kérem és megköszönöm kialakítása személyes példamutatáson alapul. Tudatosítjuk azt, ha valamire szükségünk van, akkor kérünk, ha kaptunk valamit azt, meg kell köszönni.

A kérés és köszönet kifejezés hagyományokon alapuló, az együttes tevékenységgel járó, sokszor nehéz mondatalkotási feladat, amit mindig megerősítés követ.

Véleménynyilvánítás, beszélgetés:

Az óvodapedagógusnak, példát kell mutatni arra, hogy milyen változatos formában lehet megfogalmazni a határozott, de udvarias utasításokat, hogyan lehet véleményt nyilvánítani.

Az óvodában ügyelni kell, hogy a gyermekek türelmesen várják meg a társaik, a felnőtt közlései. Figyeljenek egymásra, és csak utána beszéljenek, az esetleges közbe „kotyogókat”, tapintatosan türelemre szoktatjuk.

Ezek az illemszabályok túl, még sok más szem előtt kell tartanunk a napi munkánk során. / udvari szabályok, óvodán kívüli szabályok stb. /

A játék:

A játékban kialakult társas kapcsolatok természetes körülmények között fejlesztik a beszédet. A párbeszéd kialakulásával csoportos beszélgetésbe való bekapcsolódásával lehetősége nyílik az óvónőnek az esetleges szerepek eljátszása során, a szerepbe illő megnyilvánulásaival, a megfelelő nyelvi formák, szókapcsolatok, szinonimák alkalmazásával, metakommunikatív módon mintát kínál a gyerekeknek; ezzel színesebbé válik a gyermek tevékenysége, kiteljesedik a szerep.

Amikor a gyermek a társaival játszik alkalmazkodnia szükséges beszédével és viselkedésével. A szerepvállalások alkalmával azonosulni igyekszik szerepével a hanglejtésével, mimikájával, gesztusaival, modellkövetésével. A szerep- vagy szituációs játékok során lehetőségük nyílik a gyermekeknek a beszédmódok és a nyelvi eszközök használatára.

Tehát a szerepjátékok szervezése kimeríthetetlen gyakorlási lehetőséget nyújt az anyanyelv és a kommunikáció minden eszközének elsajátítására.

A munka során hogyan jelenik meg:

Az óvodában a munka az egyik legfontosabb eleme az összehangolt, közös cselekvés, de ehhez elengedhetetlen a folyamatos beszéd, szóbeli kapcsolattartás a társaival, a felnőttel.

A szabályok, az eszközhasználat és az eljárások módjának elsajátításához az óvónő közléseire, utasításaira van szükség. Ezek megértéséhez elengedhetetlen a beszédfejlesztés, a nyelvhasználat bővítése.

Vannak olyan gyermekek, aki a munka közben válnak nyitottá, ezért fontos, hogy a munkát mindig „jó ízű” beszélgetés kísérje, oldódjon a beszédgátoltságuk.

(Lásd: A munka c.r.)

A tanulás során hogyan jelenik meg:

Az anyanyelvi nevelés legfontosabb területe és módszere a mesélés és verselés. Az irodalmi nevelés vezeti el a gyermeket a szépirodalmi élményhez.

Ezért az óvónő az irodalmi mű mondanivalójának, írói, költői eszközeinek és saját egyéniségének megfelelően tolmácsolja a műveket úgy, hogy mimikája és gesztusai a mű megértését, a nyelvi fordulatok életre kelését szolgálják.

Az irodalmi szövegek a szókészlet gyarapításával, kifejezések, szólások, nyelvi fordulatok megismertetésével, különféle stiláris eszközök /pl.: hangutánzás, hangfestés / használatával gazdagítják a gyermekek nyelvi kifejezőkészségét. A ritka, a régies vagy tájnyelvi szavakat, szókapcsolatokat mindig megmagyarázzuk, mert csak így lesz élvezhető és élvezhető a gyermekek számára az irodalmi alkotás.

A vizuális nevelésben a nyelvi és a képi, formai ábrázolás gyakori együttes alkalmazásával felismertetjük a gyermekekkel, hogy egy élmény, érzést többféle úton is ki lehet fejezni.

Ez a beszéddel kísért ábrázolás jó gyakorlási lehetőség a beszédhibás gyermeknek, előkészíti az írás – olvasást, elősegíti a gondolkodásfejlesztést, kifejezőképességet. / Lásd: vizuális nevelés c. r./

Az ének-zenén belül a hangképzés, a tiszta ejtés, a hangsúly, a hangerő, a hanglejtés dallama, a szabályos lüktetésű ritmus, a tempó és a tempóváltás gyakorlásával az előbeszéd érzelmeket

tükröző, jelentést hordozó elemeit gazdagítják.

A mondókák elősegítik a ritmikus szövegekben ismétlődő beszédhangok pontos észlelését, tiszta kiejtését, és a jó beszédritmus érzékelését, alkalmazását, ezért nap, mint nap alkalmazzuk őket.

A dalokban és mondókákban előforduló régies és tájnyelvi szavak megmagyarázásával gazdagítjuk a gyermekek szókincsét. / Lásd: Ének- zene c. r.

A gyermekek lakóhelyi és természeti környezetének, a család, az óvoda személyi kapcsolatainak, tárgyainak, tulajdonságainak megismerése gazdag anyaggal járul hozzá az anyanyelvi neveléshez (pl.: minőséget jelölő szavakkal, összehasonlítás- viszonyítás szavaival, rokoni kapcsolatok megnevezésével, birtokviszony kifejezésével). Fontosnak tartjuk, hogy a tapasztaltakat mindig megbeszéljük, így kérdések és válaszok fogalmazódjanak meg, hogy a gyermekek megkeressék az ok- okozati következményeket. / Lásd: Környezeti nevelés c. r./

A matematikai tevékenységek során a gyermekek megtapasztalják, és a tapasztalatok, megfogalmazásával javul a nyelvi kifejezésük, a tapasztalatokból nyert képzetek elősegítik a nehéz viszonyfogalmak (melléknévfokozás, névutók alkalmazását) megértését, használatát. / Lásd: Matematikai nevelés c. r./

A testnevelés foglalkozások során a mozgással együtt történő szóbeli utasítások nyomán bizonyos mozdulatokat, mozgássorokat hajtunk vége a gyermekekkel együtt. Ezekben a szituációkban a gyermekek megtapasztalják a felszólító módú igék helyzethez igazodó használatát. / Lásd: Testnevelés c. r. /

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Beszédük érthető, kifejező.
- A metakommunikatív jelzéseket használják, a környezetükben használják a kommunikációs eszközöket.
- Beszédkedvük, beszédkészségük erősödik.
- Beszédfigyelmük kialakul.
- Önállóan mondanak hosszabb szavakat, történeteket mesélnek el.
- Gyarapodik szókincsük, választékosan beszélnek.

9. Tanulás

Helye a nevelés folyamatában

A tanulás az óvodában folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán, játékba ágyazott tevékenység. A játék tehát a tanulás alapvető formája az óvodáskorban.

Óvodánkban a tanulási folyamat a játék-, mozgás-, kommunikációban integrálódik.

Melyhez felhasználjuk az óvoda csoportjában a Kompetencia alapú programcsomagot is, mely egy újfajta lehetőséget mutat meg melyben a gyermek a közösség központja. Ez tartalmaz egy teljes eszközenszert, tervezést, szervezést, ellenőrzést, értékelést. Annak ellenére, hogy

konkrét kidolgozott foglalkozási terveket nyújt, a pedagógiai szabadságunkat meghagyja. Figyelembe veszi az inkluzív pedagógia törekvéseit, a gyermekek egyéni fejlődési ütemét, legfőbb eszköze a játékba ágyazott tapasztalatszerzés. Az óvodáskorú gyermek nem tud nem tanulni! A tanulás a képességek fejlesztését helyezi előtérbe.

Az ismeretszerzés az egész óvodai nap folyamán végig kíséri a gyermekeket. Gyakorlati tevékenységek során fejlődik figyelmük, emlékezetük. A megismerés fokozatosan áttevéődik a képszerű, szemléletes gondolkodás szintjére.

A mindennapi spontán helyzetek, szituációk lehetőséget teremtenek a szóbeli képességek fejlesztésére, saját pozitív élmények átélésére, gondolkodás örömére. A tanulás során változik a gyermekek világlépe, ezért fontos lesz számukra a tanulás.

Pontosabbá válik érzékelésük, észlelésük. Tartósabb lesz figyelmük, gazdagodik emlékezetük. Képessé válnak a problémahelyzetek felismerésére, megoldására.

Cél:

Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése az elsődleges célunk. Segítse a gyermek emocionális késztetését, sikerorientáltságát. Aktív közreműködéssel tegye lehetővé a környezetben való biztos eligazodást, a környezet viszonyaira történő reagálást. Segítse jó kapcsolatteremtő képességének alakulását, *kooperatív együttműködését*. Különböző problémaszituációkkal erősítse a gyermek önálló ismeretszerzését és divergens gondolkodását *Komplex fejlesztési terven keresztül tapasztalatszerzés, játékba ágyazott tevékenykedtetéssel*. A gyermeki gondolkodás fejlesztése. Mindezt a gyermeki kíváncsiságra, érzelmi beállítottságra, önkéntelen figyelemre és a tapasztalataikra építve, tudatosan irányítva, cselekvésbe ágyazottan. Mindig személyre szabott pozitív értékeléssel.

Óvodapedagógus feladata:

- ❖ A gyermek sokoldalú harmonikus személyiségfejlesztése.
- ❖ A gyermek ismereteinek, tapasztalatainak bővítése, ezeknek a feldolgozása.
- ❖ Problémamegoldó gondolkodásra nevelés a környező világ megfigyelésével, felfedezésével, a megismert képességek fejlesztésével.
- ❖ Az előforduló tanulási zavarok tüneteinek felismerése és korrekciója.
- ❖ Spontán tapasztalatait rendezze, pontosítsa
- ❖ A szervezett tevékenységek segítsék biztos mozgását érzékelő apparátusának kialakulását, fejlődését
- ❖ Használhassa képzeletét
- ❖ Elsősorban a nagyok terhelésével a gondolkodási műveletek fejlesztése
- ❖ Tapasztalhatta a kommunikáció különböző formáit
- ❖ Önmaga lehetőségéhez képest fejlődhessen
- ❖ A képességek fejlesztésére fókuszál (testi, kommunikációs, szociális, értelmi)
- ❖ A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának, sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- ❖ A gyermek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- ❖ Beszédöröm, folyamatos beszéd lehetőségének biztosítása, *bábozós, dramatizálás a programcsomag szellemében.*

Ahhoz, hogy a legmegfelelőbb tanulási eljárásokat meg tudjuk, választani meg kell ismernünk a gyermek és a gyermekkel együtt a családját is. A gyermeknek már vannak bizonyos megnyilvánulásai, amit a közvetlen környezetében szerzett, a körülötte lévő felnőttektől, nagyobb gyermekektől. Ezek a megnyilvánulások beépülnek a gyermek személyiségébe, tehát fontos, hogy mit tapasztal egy gyermek.

Az óvodában a legalapvetőbb tevékenységünk a játék, amely során az óvodapedagógus megismeri a gyermeket. Ehhez elengedhetetlen az ötletesség, empátia, türelem, tolerancia, játékoság, szakmai tudás és a nyugodt körülmények.

A tanulás sikeréhez elengedhetetlen, hogy mindig pozitív élményt jelentsen, és örömforrás legyen a gyermeknek.

Spontán, játékos tapasztalatszerzés természetes körülmények között és a kompetencia alapú programcsomag ajánlásaival négy öselem köré épül. Ezek a: Levegő, Tűz, Víz, Föld.

A tanulás formái az óvodában:

❖ Spontán helyzetek kihasználása.

Amikor a gyermekek vagy valami váratlan külső esemény, olyan helyzetet teremt, hogy egy új nem mindennapi eseményt von maga után, igyekszünk minden oldalról megfigyelni, az új ismereteket feldolgozni. / pl.: szivárvány az égen, egy gyermek valami különleges dolgot hoz, pl.: állat /

❖ Játékból kezdeményezett tevékenységek.

Olyan tanulási lehetőség, amikor a gyermekek a játék tevékenység közben új ismereteket szereznek.

❖ Egyéni képességfejlesztések.

Az egyéni képességek figyelembevételével differenciáltan, egyénre szabottan fejlesztjük a képességeket, ismereteket.

Speciális bánásmódot igénylő gyermekek fejlődésének különös gonddal történő segítése **az integráció és az inkluzív pedagógia érvényesítésével.**

❖ Játékba integrált tanulás.

Játékba integrált tanulás általában a testnevelés, ahol szükséges a fegyelem, az összpontosítás, türelem, odafigyelés, segítségnyújtás. Ezek a foglalkozások is mindig játékosak, élményszerűek, örömet szereznek a gyermekeknek.

A tanulás mindig tudatos, tervszerű, egymásra épülő tevékenység. Ahol elengedhetetlen a pedagógus szakmai tudása, kisugárzása, egyénisége ahhoz, hogy a fejlesztő munka végére a gyermekek alkalmassá váljanak az iskolai életre.

Programunk a tanulási zavarok megelőzését is szolgálja.

Óvodapedagógus feladata:

- felfigyeljük az estleges tünetekre és a megfelelő szakemberhez, intézményhez, szervhez irányítjuk a szülőt, gyermeket,
- kapcsolat felvétel után, a terápia alkalmazása az óvodában is,
- szakemberrel való együttműködés /gyógypedagógus, logopédus /
- felvállaljuk a sajátos nevelési igényű gyermekeknek a nevelését, fejlesztését, amennyiben az óvoda közösségében megvalósítható.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- Megismerkednek az ok- okozati összefüggésekkel, a környezet mennyiségi, formai, színbeli eltéréseit, matematikai fogalmakat.
- Képesek lesznek a logikus és problémamegoldó gondolkodásra.
- Szándékos figyelmének tartalma eléri az iskolaérettség a szintjét.
- Jártasságai, képességei, készségei kialakulnak, melynek révén eljutnak a fogalmi gondolkodás szintjére.
- Feladattudatuk, feladatértésük, munkavégzésük képessé teszi őket az iskolai életre.

A Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához.

- a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogzás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- b) A lelkileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- a) - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- b) - megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- c) - a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- a) - érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- b) - elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét,

szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekkedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- a) - egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- b) - feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb - szükség szerint kreatív - elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.